Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. ◉ № 147 (6. 936) ◉ 1989 йил 27 июнь, сешанба ◉ Баҳоси 4 тийин.

Тонгги газеталарда

◉ М. С. Горбачевнинг Канада Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Раиси Уильям Каштанга туғилган кунига саксон йил тўлиши муносабати билан йўллаган табриги эълон қилинган.

◉ «Правда» газетасининг иккинчи саҳифасидаги «Масала шу қадар кўламлики...» сарлавҳали мақолада газетхонлар аграр сиёсат ва уни амалга ошириш йўллари ҳақида мулоҳаза юритадилар.

◉ Туб структуравий силжишлар, ишлаб чиқариш потенциалининг самарадорлигини кўпайтириш ҳамда бошқарув ва хўжалик юритиш замонавий усулларини жорий қилиш асосида 1991—1995 йилларда Ўзбекистон ССРни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш ва республика аҳолиси фаровонлигини ошириш республика программаси лойиҳасининг умумхалқ муҳокамаси ниҳоясига етди. Бугун республика газеталарида «1991—1995 йилларда Ўзбекистон ССРни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш программасида қуриш ва ишга тушириш белгиланган корхоналарнинг рўйхати» берилган. Тошкент шаҳрида қурилажак корхоналарнинг рўйхати газетада эълон қилинади.

СССР Олий Советининг биринчи сессияси

26 июнь куни Москвада, СССР Олий Советининг мажлислар залида СССР Олий Советининг биринчи сессияси ўз ишини давом эттирди.

Палаталарнинг алоҳида мажлислари бўлди.

Миллатлар Совети мажлисини палата раиси **Р. Н. Нишонов** очди.

Шоир, Украина ССР Ёзувчилар союзи правлениесининг секретари, депутат Б. И. Олейникни Миллатлар Совети Раисининг ўринбосари этиб сайлаш тўғрисидаги таклиф депутатларнинг кўриб чиқиши учун тақдим этилди.

Б. И. Олейник саволларга жавоб берди.

Депутатлар овоз бериш йўли билан Б. И. Олейникни СССР Олий Совети Миллатлар Совети Раисининг ўринбосари этиб сайладилар.

Шундан кейин кун тартиби тасдиқланди. СССР Конституцияси талаблари ва СССР халқ депутатлари съезди топшириқларидан келиб чиқадиган бир қанча қонун лойиҳаларини кўриб чиқиш кун тартибига киритилди.

Муҳокамага жорий қонунчилик, халқаро шартномаларни ратификация қилиш масалалари ва бошқа масалалар ҳам киритилди.

СССР Олий Совети Раисининг биринчи ўринбосари **А. И. Лукьянов** депутатларнинг саволларига жавоб қайтарди.

Сессиянинг иш тартиби қабул қилинади. Масалалар сессия кун тартибига қай тартибда киритилган бўлса, уларни худди шу тартибда кўриб чиқишга қарор қилинди. Қонун лойиҳалари одатда икки марта муҳокама қилинади. Биринчи муҳокамадан кейин лойиҳалар СССР Олий Советининг тегишли комитетларида ва палаталарнинг доимий комиссияларида тўлдирилади ва тузатилади, матбуотда эълон қилинади. Кун тартибига киритилган масалалар хусусидаги докладлар палаталарнинг қўшма мажлисларида тингланади, палаталарнинг қарорига кўра масалалар Миллатлар Совети ва Иттифоқ Советининг алоҳида бўладиган мажлисларида ҳам, қўшма мажлисларида ҳам муҳокама қилинади.

Ҳар ҳафта бир кун, яъни жума куни комитетлар ва комиссияларнинг иши учун бутунлай ажратилиши белгилаб қўйилди.

Депутатлар Миллатлар Совети комиссиялари ва СССР Олий Совети комитетларининг составларини тасдиқлаш тўғрисидаги масалани кўриб чиқишга киришдилар.

Раислик қилувчи изоҳ бериб, ўтган мажлисда Миллатлар Советининг доимий комиссиялари тузилгани, уларнинг раислари сайланганини айтади. Комиссиялар состави тўғрисидаги таклифлар депутатларга тарқатилган эди. Комиссияларнинг состави комиссияларнинг раислари иштироки билан палата раиси томонидан тўлдирилади, депутатлар билан келишиб олинади ва шундан кейин тасдиқлашга тақдим этилади, деб шартлашиб олинди.

Миллий сиёсат ва миллатлараро муносабатлар; иттифоқдош ва автоном республикалар, автоном областлар ҳамда округлар социал ва иқтисодий тараққиёти масалалари; халқ истеъмоли товарлари, савдо, коммунал-маиший ва аҳолига кўрсатиладиган бошқа хизматлар; маданият, тил, миллий ва интернационал анъаналарни ривожлантириш, тарихий меросни асраш масалалари комиссияларининг составлари тасдиқланади.

Палата СССР Олий Совети комитетларининг составларини тасдиқлашга киришади.

Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг сўнгги қўшма мажлисида, деб изоҳ беради раислик қилувчи, палаталарнинг раислари комитетларнинг раислари билан биргаликда депутатларнинг фикр-мулоҳазаларини ҳисобга олиб, СССР Олий Совети комитетларининг состави тўғрисидаги таклифларни охиригача ишлаб чиқадилар ва мазкур таклифларни ҳар бир палата кўриб чиқмоғи учун тақдим этадилар, деб келишиб олинган эди. Ана шу таклифлар депутатларга тарқатилган.

СССР Олий Советининг халқаро ишлар комитети состави тасдиқланади.

Мудофаа ва давлат хавфсизлиги масалалари комитети состави кўриб чиқилаётганида комитетга барча иттифоқдош республикалар вакилларини киритиш тўғрисида таклиф айтилди. Бу таклифни асослаб, бирон-бир иттифоқдош республикадан депутатларнинг киритилмаслиги ана шу республикага ишончсизликнинг намоён бўлиши, деб баҳоланиши мумкинлиги таъкидланди.

Шу муносабат билан раислик қилувчи **Р. Н. Нишонов** айрим таклифлар шу таҳлитда айтилмоқдаки, гўё кимдир кимгадир бирон-бир таклифни тиқиштираётгандек, кимдир эса нимадир ҳимоя қилаётгандек туюлмоқда, деб таъкидлади. Бундай позициядан юз ўгириш керак. Раислик қилувчи барчага мурожаат қилиб, амалий, осойишта муҳокамага даъват этди.

Нотиқлар айтган таклифлар инобатга олиниб, СССР Олий Советининг мудофаа ва давлат хавфсизлиги масалалари комитети состави тасдиқланди. Палаталарнинг қўшма мажлисига комитет составига Қозоғистон ССР ва Литва ССР вакилларини киритиш тўғрисидаги масалани тақдим этишга қарор қилинди.

Қонунчилик қонун ва ҳуқуқ-тартибот масалалари комитети состави тасдиқланди.

Халқ депутатлари Советлари иши, бошқарув ва ўз-ўзини бошқаришни ривожлантириш масалалари; иқтисодий ислоҳот масалалари; аграр масалалари ва озиқ-овқат; қурилиш ва архитектура масалалари; фан, халқ таълими, маданият ва тарбия; халқ соғлиғини сақлаш; хотин-қизлар ишлари, оила, оналик ва болаликни муҳофаза этиш; ветеранлар ва инвалидлар ишлари; ёшлар ишлари; экология ва табиат ресурсларидан оқилона фойдаланиш масалалари; ошкоралик, гражданларнинг ҳуқуқлари ва мурожаатномалари масалалари комитетларининг составлари ҳам тасдиқланди.

Шу билан Миллатлар Советининг мажлиси тугади.

(ТАСС).

Партия ахбороти

Сиёсий билимларини оширдилар

«Ташсельмаш» заводида партия ўқуви машғулотлари ниҳоясига етди. Унда 153 нафар тингловчи сиёсий билимини оширди. Шунингдек, янги иқтисодий система бўйича ташкил этилган курсни ҳам 311 киши битириб чиқди. Машғулотлар конкрет план ва программалар асосида олиб борилди. Шу билан бирга тингловчилар ҳамда пропагандистларнинг ҳисоботлари эшитиб борилди. Айниқса, М. Егоров, М. Гилмияров, М. Гвоздев каби пропагандистларнинг машғулотлари ҳисобот даврида энг намунали деб баҳоланди. Ўтган машғулотларни 35 фоиз тингловчи «аъло» даражада ўзлаштирди. 54 фоиз тингловчининг билим савияси эса «яхши» баҳоланди.

Сиёсий семинарларда асосан КПСС XXVII съезди ва XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси қарорлари асосида жамиятимизни тубдан ислоҳ қилишнинг муҳим масалалари ўрганилди. Ўқишнинг амалий йўналишини кучайтириш мақсадида машғулотларнинг фаол формалари ва усулларидан кенгроқ фойдаланишга эътибор берилди.

Семинар машғулотларида сиёсий-тарбиявий иш услубини, методлари ва шаклларини қайта қуриш, ҳозирги шароитда миллатлараро муносабатларни ва интернационал тарбияни, атеистик ишни ривожлантириш борасидаги муҳим масалалар кенг муҳокама қилинди. Иқтисодий тараққиётни партиявий-сиёсий жиҳатдан таъминлаш масалалари юзасидан ҳам машғулотлар ташкил этилди. Жумладан, пропагандистлар сиёсий билим савиясининг оширилишига биринчи галдаги масала деб қаралди. Уларни керакли адабиёт ва ўқув қўлланмалари билан таъминлашга эътибор берилди.

Ф. ҲУСАНОВА.

«Промсвязь» тажриба-механика заводининг энг илғор бригадаларидан бирига Эмилья Петровна Садовникова етакчилик қилади. У кўпчилик ёшларга аппаратларга сим ўраш касбининг нозик сирларини ўргатиб келяпти. Коллективнинг пешқадам аъзоларидан бири Ольга Мориц ана шу касб сирларини мукаммал ўзлаштирган ишчилардан. Унинг заводда меҳнат қилаётганига 6 йил бўлибди.

СУРАТДА: О. Мориц.

Т. Каримов сурати.

Озиқ-овқат программаси бўғинлари

Тошкентликлар дастурхонига

Ҳамшаҳарларимиз дастурхонини дала неъматлари билан безаб келаётган хўжаликлар орасида Калинин районидаги сабзавотчиликка ихтисослаштирилган «Хасково» совхози ҳам бор. Бу коллектив кўп йиллардан буён экин майдонларида етиштирилган ҳосилни пешма-пеш шаҳарга етказиб бераяпти. Аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини бирдек қондиришга муваффақ бўлаётир.

Совхоз ишчилари жорий йилда давлатга 7 минг тоннадан зиёд маҳсулот етказиб беради. Шунинг дастлабки 589 тоннаси Тошкент шаҳри мева ва сабзавот дўконларига чиқарилди. Унинг 247 тоннасини карам, 11 тоннасини саримсоқ пиёз, 96 тоннасини редиска, 85 тоннасини кўк пиёз, 2 тоннасини укроп, 26 тоннасини турп, шолғом, 7 тоннасини гулкарам ташкил этди.

Ҳозирда ҳам коллектив меҳнатчилари ишни бўшаштирмай олиб бормоқдалар. Далаларда етиштирилаётган янги ҳосилни ўз вақтида аҳолига етказиб бериш учун барча зарур чораларни кўришмоқда. Бунинг боиси бор, албатта. Бу йилги об-ҳаво жуда ноқулай келди. Табиат инжиқликлари туфайли экин майдонлари бир мунча зарар кўрди. Аммо қийинчиликлардан деҳқонлар ўзларини йўқотиб қўйганлари йўқ. Улар табиат қийинчиликларини бартараф этиш учун аҳиллик билан ишга киришдилар. Зарар кўрган майдонларга уруғ қадашни кечиктирмай олиб боришди. Ўз ўрнида оталиқ ташкилотлар ҳам қўл қовуштириб турганлари йўқ. Улар ҳам хўжаликка тезда ёрдам қўлини чўздилар. Тошкент нон комбинати меҳнатчилари томонидан ўтказилган 800 сўм маблағ кўрилган зарарни бир мунча қоплашга ёрдам берди. Қолаверса, металл, лак-бўёқ маҳсулотлари ҳам комбинат томонидан совхозга жўнатилди. Бундан хўжалик аъзолари беҳад мамнун бўлдилар.

— Мева ва сабзавот магазинларида савдо яхши ташкил этилмаяпти, — дейди совхоз директори Тўлқин Мусаев биз билан суҳбатда. — Бунинг оқибатида дала меҳнатчиларининг ишига ўринсиз таъналар билдирилмоқда. Харидорлар дўкондагидан кўра бозордаги маҳсулотларни афзал кўришяпти. Агар етиштирган маҳсулотларимиз улгуржи чакана савдо, мева ва сабзавот ишлаб чиқариш комбинатларида кўз қорачиғидек сақланиб пештахталарга етказиб берилганда эди, бундан ҳамманинг кўнгли бирдек тўлган бўларди. Яқин ойлар ичида яна 2800 тонна дала неъмати шаҳарликлар дастурхонига етказиб берилади. Шунинг асосий қисмини картошка, бодринг, сабзи, лавлаги, бақлажон, болгар қалампири сингари маҳсулотлар ташкил этади. Ана шундай пайтларда одамларнинг раҳматини эшитишни жуда-жуда истаймиз. Шунинг учун ҳам ҳозирги кунларда сифатли маҳсулотлар етиштириш учун бор куч ва имкониятларимизни ишга сафарбар этаяпмиз.

У. АҲМЕДОВА.

ТИНЧЛИК ВА ДЎСТЛИК УЧУН ДИПЛОМЛАР

Ўқув йили тугаши муносабати билан «Мулоқот» сиёсий клубининг бир группа фаолларига «Халқлар ўртасида тинчлик ва дўстлик учун» дипломлари топширилди. Дипломлар Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқалар совет жамиятлари союзи номидан берилди.

Сиёсий клуб Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқалар Ўзбекистон жамиятида фаол иш олиб бораётганига икки йил бўлди. Унинг қатнашчилари — Тошкентда таълим олаётган хорижий талабалар, аспирантлар, стажерлардир.

«Мулоқот» клуби КПСС ва Совет давлати ташқи сиёсатини янгича сиёсий фикрлаш негизида тушунтиришни ўз олдига вазифа қилиб қўйган, клубда қайта қуриш муаммолари, ёшларнинг халқаро ҳаракатда тутган ўрни муҳокама қилинади.

(ЎзТАГ).

Миш-мишлар ва ҳақиқат

БЕШ ТИЙИН—БЕШ ТИЙИНДАН...

Одамлар редакциямизга ташвишланиб сим қоқа бошладилар: «Метро ҳақини оширишяпти, сиз эса негадир индамаяпсиз!»— дейишарди улар. Газетхонларни метронинг Чилонзор ва Ўзбекистон станциялари орасидаги ўтиш жойига ўрнатилган ғовлар ташвишга солган эди. Бундай ғовларни шунчаки ўрнатмасликлари, балки қўшимча ҳақ олиш мақсадида қилинаётганлиги маълум... Хўш, йўловчилар бундан нега бехабарлар! Ошкоралик қаерда қолди!

Биз бу саволларни Тошкент метрополитени бошлиғининг ўринбосари А. Миржалиловга йўлладик.

— Ҳозир у метродан бу метрога ўтганлик учун нархни ошириш ёки қўшимча ҳақ тўлаш мўлжалланаётгани йўқ, — деди у. — Лойиҳада тўсиқлар ўрнатиш кўзда тутилган эди. Ўшанда, станция ишга туширилаётганида бизда кўпинча одат тусига кирганидек, тўсиқларни ўрнатишмаганди. Лекин бундай тўсиқлар беш тийин ташламасдан ўтиладиган ерларда ҳам керак. Жумладан, у йўловчилар оқимини ва уларни ташишни ҳисобга олиш учун ҳам зарурдир.

— Метрода сафар қилиш учун беш тийин тўлаймиз. Аслида у қанчага тушади!

— Турли метрополитенларда ҳар хил. Тошкентда 10,1 тийинга тушади.

— Фарқини ким тўлайди!

— Темир йўллар министрлиги.

— У бу пулларни қаердан олади!

— Ўз даромадидан, бошқа ҳеч қаердан олиб бўлмайди. Яъни бутун мамлакат темирйўлчилари коллективлари ўзлари ишлаб топган маблағларнинг бир қисмини метрога берадилар.

— Адҳам Жалилович! Кўпгина мамлакатларда метродан метрога ўтиш пул туриши маълум. Бунинг устига, бир йўлнинг ўзида сафар учунгина эмас, қайси станциягача боришларига қараб ҳам ҳақ олинади...

— Бизда ҳозирча бошқача кетяпти. Темир йўллар министрлигидан ҳақ тўлашни ўзгартириш ҳақида ҳеч қандай кўрсатма олганимиз йўқ.

— Одамлар бекорга ташвишланмасликлари учун шуларни тушунтириш мумкин эмасми! Масалан, метрога кираверишда плакат осиб қўйилса...

Суҳбатдошимиз ана шу нарса ҳақида ўйламаганликларини тан олишига тўғри келди. «Келинг, — деди у, — ана шу хатони биргаликда тузатайлик».

Биз шунга келишиб, у билан хайрлашдик.

Ю. КРУЖИЛИН,
ЎзТАГ мухбири.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Тиллар тўғрисидаги қонуни лойиҳасини муҳокама қиламиз

Қўшимчаларимиз

Ўзбекистон ССРнинг Тиллар тўғрисидаги қонуни лойиҳасини зўр мамнуният билан кутиб олдим. Очиғи, ўз тилимизга эътиборсизлик билан қаралганлиги юрагимизда тугилиб қолган армон эдики, бугунги кунда партия ва ҳукуматимиз ушбу масалага оқилона ва холисона муносабат билдирганлиги, халқ талаб ва эҳтижини тўла қондиришга ҳаракат қилганлиги таҳсинга лойиқ.

Тилга эътиборсизлик ҳамма соҳаларда қийинчилик туғдирганидек, илм-фаннинг ривожланишига ҳам салбий таъсир этиб келди. Биргина ўзбек тилшунослиги, адабиётшунослиги фанлари юзасидан олиб борилаётган илмий-тадқиқот ишларини олиб қарайлик.

Фан номзоди бўлмиш ўз ишини ўзбек тилида ёзарди. Кейин ҳар бир босма тобоқ иш учун фалон сўм пул бериб, таржима қилдирарди. Русча нусхаси таҳририга ҳам, қайта-қайта машинкада бостиришга ҳам сон-саноқсиз харажат қилинарди. Бу — масаланинг иқтисодий томони. Энди илмий ишнинг сифати ва савияси масаласига келсак (ҳозирги кун учун кулгили туюлади), барча изоҳ, назарий фикрлар, таҳлиллар рус тилида, олинган мисоллар ўзбек тилида ёзиларди-да, кейин ҳимояга тавсия этиларди. Ўйлаб кўринг, асоси, соҳаси ўзбек тили ва адабиётлари фанлари бўла туриб, илмий иш рус тилида тайёрланса, ҳимоя этилса? Куни кеча матбуотда эълон қилинган Қонун лойиҳасининг VI боб, 27-моддасида кўнглимиздаги муаммога тўлиқ жавоб берилган. Унда шундай дейилади: «Ўзбекистон ССРда илмий иш тили эркин танланади, илмий даража олиш учун илмий ишни ўзбек тилида ёки илмий муассасалар ва илмий кенгашларнинг имкониятларини ҳисобга олиб, бошқа исталган тилда тақдим этиш ва ҳимоя қилиш ҳуқуқи таъминланади». Бу яхши. Аммо яна бир муаммо туғилиб қолди: бундан буён Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузурида Олий Аттестация Комиссияси тузиш мақсадга мувофиқ бўлмасмикин? Чунки ўзбек тилида тайёрланган илмий ишларни баҳолашда СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Олий Аттестация Комиссияси олимлари ҳам қийналиб қолишади-ку?! Шу фикрдан келиб чиқиб, шахсан мен қуйидаги таклифни киритаман: **«ЎзССР Министрлар Совети ҳузурида Олий Аттестация Комиссияси тузилиши зарур».**

Навбатдаги мулоҳазалар: ҳозирги ёшларимизнинг аксарияти, ҳатто катта авлодга мансуб кишилардан баъзилари ўзбек адабий тили, адабиёти ва уларнинг қонуниятларини, ўз халқининг тарихини мукаммал билишмайди. Бас шундай экан, энди Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги ўз иш услубини қайта кўриб чиқиб, республикамиз ҳукуматининг тил ҳақидаги Қонун лойиҳаси асосида маҳаллий шароитларни ҳисобга олиб, мактабгача тарбия, мактаб, олий ва ўрта махсус ўқув юртлари ўқув рўзномасига жиддий ўзгартишлар киритишлари устида чуқур ўйлашларига тўғри келади. Бунинг учун ўзбек тили, адабиёти, Ўзбекистон ССР тарихи фанларининг соатларини кўпайтириш зарур. Шунинг билан биргаликда бу фанларни аксарият ўқув юртларида, хусусан, дорилфунунлар, педагогика институтлари барча факультетларида ўтиш масаласини шу куннинг долзарб вазифаси деб қарамоқ даркор. Чунки мактаб ўқувчиларига дастлабки билим сабоғи ва тарбияни ўқитувчи беради. Бунинг учун эса аввало унинг ўзи саводхон, фикр доираси кенг, мушоҳадали касб эгаси бўлиши керак. Кўпгина ҳолларда олий маълумотли физика, риёзиёт, кимё, ҳатто тил — адабиёт ўқитувчилари ўзбек тилидаги оддий сўзларни доскага ҳам, ўқувчининг ёзув ва кундалик дафтарларига ҳам хато ёзиб қўйишади. Шунингдек, ўзбек классик ва совет ёзувчилари ҳақида етарли билимга эга эмаслар. Хато ёзган ва адабиётдан узоқроқ бўлган ўқитувчилардан қандай қилиб ўқувчилар намуна олсин? Бу эса болаларнинг лоқайд бўлиб, воyга етишишларини таъминлайдики, оқибатда яна ўз тилимизнинг тараққиётига маълум маънода салбий таъсир кўрсатади. Ана шу фикрлардан хулоса қилиб, ўзбек тили, адабиёти, халқимиз тарихини мукаммал ва пухта ўрганиш учун, ҳеч бўлмаганда, ўқитувчи, тарбиячи тайёрлайдиган жамики ўқув юртларининг барча бўлимлари, факультетларига шу фанларни киритишни муҳим деб ҳисоблайман. Шу маънода Қонун лойиҳасининг VI боб, 23-моддасидаги «....зарур бўлганда мактабларда, ҳунар-техника билим юртларида, ўрта махсус ва олий ўқув юртларида гражданларга уларнинг она тилида таҳсил бериш учун синфлар, группалар ва тўгараклар очилади» деган бандини қўллаб-қувватлаб, **«Мактабларда, ҳунар-техника, ўрта махсус ва олий ўқув юртларида барча синфлари, факультетлари, группалари, бўлимларида ўзбек тили, адабиёти ва Ўзбекистон ССР тарихи дарсларини ўтишни жорий этиш, бу фанлар бўйича соатлар сонини кўпайтириш лозим»**, деган қўшимчанинг киритилишини мақсадга мувофиқ деб ўйлайман.

Қудрат ЖЎРАЕВ,
филология фанлари номзоди.

ЖАҲОН 24 СОАТ ИЧИДА

БУДАПЕШТ. Венгрия Социалистик ишчи партияси Совет Иттифоқида авж олдириб юборилаётган ислоҳотлар, М. С. Горбачевнинг мақсадлари билан бирдамдир. ВСИП Марказий Комитетининг партия аҳволи ва сиёсий мақсадлари тўғрисида бу ерда эълон қилган резолюциясида ана шу нарса таъкидланган. Марказий Комитет деб таъкидланади ҳужжатда, Венгрияда социализм фақат янги иқтисодий ва сиёсий модель доирасидагина амалга оширилиши мумкин эканлигини тасдиқлайди.

●

БОХУМ. Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар қуролсизланиш соҳасида бир қатор амалий ташаббусларни ўртага қўйдилар. Бизнинг вазифамиз — НАТО ҳам ана шундай иш тутишига кўмаклашишимиздан иборат, деди ГФРдаги олимларнинг «Тинчлик учун масъулият» ҳаракати раҳбарларидан бири, Рур университетининг профессори Берн Хард Гонснор бу ерда «Европада оддий қурол-яроғларни қисқартириш» мавзусида ўтказилган конференцияга якун ясаб.

●

БЕЛГРАД. Югославиянинг икки республикасида — Босния ва Герцеговинада, шунингдек Македонияда референдумлар ўтди: бу шаҳарларнинг аҳолиси ЮСФР Президиумига яширин овоз бериш йўли билан ўз вакилини сайлади. Босния ва Герцеговинада мамлакат олий коллегиал ҳокимият органи аъзоси лавозимига беш номзод кўрсатилди. Овоз бериш мазкур республика аҳолисининг зўр фаоллигини намойиш қилди. Референдум якунлари унинг тамом бўлиши билан уч кундан сўнг хабар қилиниши керак. Македонияда сайлов рўйхатларига икки номзод киритилди. Сайлов натижалари бугун маълум бўлади, аммо конституцияга мувофиқ мазкур республикадан ЮСФР Президиумига ким аъзо бўлишини унинг парламенти — Македония мажлиси ҳал қилади. Унинг сессияси 16 июлда бўлади.

●

МАПУТУ. Мозамбик президенти Жоаким Чиссано «Мозамбик миллий қаршилиги» деб аталган тўда исёнчиларига мурожаат қилиб, зўравонликдан воз кечиб, қуролни ташлашга ва мамлакатдаги мавжуд ҳокимиятни эътироф этишга даъват қилган. У Мозамбик Халқ Республикасининг миллий байрами — Мустақиллик куни муносабати билан Мапутуда нутқ сўзлаб, мамлакатда уруш ҳаракатларини давом эттириш учун ҳеч қандай сабаб йўқ эканлигини, Мозамбик миллий қаршилигининг хатти-ҳаракатлари бемаъни ва беҳуда қон тўкишларга олиб келишини таъкидлади.

●

УАГАДУГУ. Буркина-Фасо пойтахти — Уагадугуда Ғарбий Африка мамлакатлари иқтисодий ҳамкорлиги министрлар кенгашининг (ЭКОВАС) сессияси бошланди. Сессия мазкур маҳаллий ташкилотга аъзо бўлган 16 мамлакат давлат ва ҳукумат бошлиқларининг 28 июнь куни бу ерда очиладиган 12-конференцияси кун тартибини тайёрлайди. Олий даражада бўладиган учрашувда муҳокама қилинадиган асосий муаммолар орасида ЭКОВАСга аъзо мамлакатларнинг 150 миллион аҳолисини озиқ-овқат билан таъминлаш ва жаҳон бозорларида савдо айирбошлашнинг бирмунча адолатли шартларига эришиш муаммолари бор.

ЖАҲОН 24 СОАТ ИЧИДА

Иқтисодий мавзуда

Бировлар фойда олаяпти, бошқалар жарима тўламоқда

Шаҳар саноат корхоналарида тўла хўжалик ҳисоби жорий этила бошлаган кундан то ҳозиргача ишчидан тортиб иқтисодчи ва директоргача — ҳамманинг оғзида бир сўз — фойда юрибди. Бу бежиз эмас. Негаки авваллари, яъни хўжалик ҳисоби жорий этилмасдан олдин корхона озроқ зиён кўрса ҳам бунга худди одатдаги бир ҳолдек қарашга ўрганиб қолган эдик. Чунки бундан ўша корхона ишчиларига ҳам, раҳбарларига ҳам унчалик кўп зиён-заҳмат етмасди-да. Давлат бу зарарнинг ўрнини қоплаб юбораверарди. Энди янги иқтисодий шароитда аҳвол бутунлай бошқача! Негаки хўжалик ҳисоби корхоналарга мустақиллик берди. Ҳар бир коллективнинг ўз ишлаб чиқариш фаолияти пировард натижаси учун масъулияти ошди. Бошқача қилиб айтганда, ўз харажатларини ўзи қоплаш тўла хўжалик ҳисоби асосида ишлаётган корхоналарга қўйилган биринчи энг муҳим талаб бўлиб қолди.

Хўш, шаҳримизда шу йилнинг ўтган беш ойида бу борада силжиш рўй бердими? Ҳа! Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан умуман шаҳар халқ хўжалиги планда кўзда тутилганидан 3,5 процент кўп фойда олишга эришди.

Ҳозир шаҳримизда жами 72 корхона ҳамда ташкилот хўжалик ҳисобининг иккинчи модели бўйича иш олиб боряпти. Уларда даромад олиш плани 9,9 процент ошириб адо этилгани қувончли ҳолдир.

Демак, биз бугунги кунда комил ишонч билан ўз харажатларини ўзи қоплаш зарар кўрмасдан ишлаш эканлигига чуқур қаноат ҳосил қилдик. Бу хўжалик ҳисобининг энг оддий, аммо муҳим талабидир.

Аммо туб иқтисодий ислоҳот амалда қандай бораётгани билан чуқурроқ қизиқилса, хўжалик ислоҳотининг талабларини унутиб қўйиш ҳоллари содир бўлаётганини кўриш мумкин. «Узгипросельхозводснаб», «ТашНИИгенплан», «Тепломонтаж» қурилиш-монтаж бошқармаси, «Ташгипрогор» сингари ташкилотлар даромад бўйича план-топшириқларини уддалай олмадилар.

Бугунги кунда умуман шаҳар халқ хўжалигининг барча соҳаларида фойда олиш планлари адо этиляпти (фақат транспорт ташкилотлари бундан мустасно: улар ўтган йилнинг шу даврига нисбатан ишни бўшаштириб юбордилар — фойда миқдори уларда камайиб кетди).

Тармоқ министрликларида иқтисодий нормативларни белгилашда ўз қарамоғидаги барча корхоналарга бир хил кўз билан қарамаётганини яширмаслик керак. Масалан; лак-бўёқ заводи ва бошқаларга нисбатан шундай қилинди. Фойданинг иложи борича кўпроқ қисмини «юлқиб олиш»га, охир-оқибатда корхона коллективининг оғзидаги ошни олиб қўйишга уринишлар бўлаётгани ҳақида СССР халқ депутатлари съезди минбаридан ҳам жуда ҳаққоний фикрлар билдирилди. Бу борада корхоналарнинг манфаатларини ҳимоя қилиш керак. Аммо айни пайтда шуни ҳам ёдда тутиш зарурки, тўла хўжалик ҳисоби шароитларида саноатчилар ишлаб чиқараётган маҳсулотлар ҳозирги давр ва аҳоли дидига мос, ранг-баранг ва аъло сифатли бўлмоғи керак, шундагина маҳсулотларимизнинг бозори чаққон, харидоргир бўлади. Фойда ҳам шунга қараб кўпаяди.

Агар шаҳар саноатига назар солсак, умуман фойда олиш яхши бораётганига қарамай, баъзи районлар оқсаб қолаётганини кўрамиз. Куйбишев райони май ойида фойда бўйича белгиланган топшириқларнинг ўндан бир қисмини уддалай олмади. Ленин райони 97,7 процентда қолиб кетди. Шаҳарда 19 та корхона бу борада мўлжалдаги маррани эгаллай олмади: «Средазкабель» ишлаб чиқариш бирлашмаси 19 процент кам адо этди. В. И Ленин номидаги электрон-техника заводида фойда олиш топшириғи 92,7 процент бажарилди, холос. «Тошкент» мебель ишлаб чиқариш бирлашмасида ҳам аҳвол бундан яхши эмас. Тепловоз ремонти заводи ҳақида-ку, асти қўяверинг: улар 60,2 процентдан нарига ўтиша олмади. Агрегат, подшипниклар ремонти заводлари ҳақида ҳам шундай дейиш мумкин.

Ҳозирги вақтда ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш бўйича шаҳарда 9 саноат бирлашмаси ва корхонаси коллективи ишламоқда. Булар ҳисоблаш техникаси ва информатика, «Матбуот» ишлаб чиқариш бирлашмалари, сунъий ювиш воситалари, геология-қидирув, санитария-техника жиҳозлари заводлари ва бошқа корхоналардир.

Биз йилнинг январь — май ойларида ана шу корхоналарнинг фаолияти қандай кечгани билан чуқурроқ танишганимизда шу нарса ойдин бўлдики, ўтган беш ойда улар эришган иқтисодий кўрсаткичлар шаҳардаги бошқа корхоналарга нисбатан бирмунча юқори экан. Уларда даромадлар бўйича ҳам, шартнома мажбуриятлари бўйича буюртмаларни етказиб бериш ҳам, ишлаб чиқариш ҳажмининг ўсиш суръатлари бўйича ҳам белгиланган планлар яхши уддаланмоқда. Аммо биз буни «Средазкабель», «Средазэлектроаппарат» ишлаб чиқариш бирлашмалари ва бошқаларга нисбатан мутлақо айта олмаймиз. Молиявий фаолияти ҳали бизни мутлақо қаноатлантирмаётган корхоналар сони афсуски, шаҳарда кам эмас. Улар мўлжалдаги фойда ва буюртмалар планини барбод қилаётганликлари учун ҳам жарима тўламоқдалар.

Ҳ. ИКРОМОВ.

Ишлаб чиқариш участкаларида коммунистларнинг ҳамкасбларига намуна кўрсатиб меҳнат қилиши одат тусига кириб қолган. Республика саноатининг кўзга кўринган ишчиларидан бири «Таштекстильмаш» заводи бўяш-цехининг комплектловчиси Махмуда Яхярова корхонада 1947 йилдан буён меҳнат қилади. Заводда ўтган йиллар давомида у ўзининг меҳнатсеварлиги, ишбилармонлиги туфайли коллективнинг ҳурмат эътиборига сазовор бўлди. Ишлаб чиқариш илғори меҳнатда эришган ютуқлари учун «Ҳурмат белгиси» ордени соҳибаси деган номга сазовор бўлди.

СУРАТДА: М. Яхярова

А. Хачатурьян сурати.

Касаба союз ҳаётидан

Қарс икки қўлдан

Тошкент тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси бир неча йиллардан буён давлат план-топшириқларини ошириб бажаришда пешқадамликни қўлдан бермай келади. Бирлашма маҳсулоти асосан хотин-қизлар учун кўйлак ва плашч ҳамда мактаб ўқувчиларининг формаларидан иборат. Биргина сўнгги ой натижалари корхонада яна ҳам қувонарли бўлди. Техник-иқтисодий кўрсаткичлар ортиғи билан бажарилди. Жумладан, меҳнат унумдорлиги кўрсаткичи шу йилнинг ўзида бир ярим баробарга ошди. Хўжалик юритишнинг янги иқтисодий шароитида иш юритаётган корхона 11 миллион сўм соф фойда олишга эришди.

Ютуқлар самарадорлигини оширишга қандай эришилди ва қўлга киритилган даромад нима мақсадларга сарфланмоқда? Бу саволимизга бирлашма касаба союз комитетининг раиси Ш. А. Мамажонова қуйидаги жавоб берди:

— Корхонамиз ишчиларининг 95 фоизи хотин-қизлардан иборат. Улар учун иш пайтида ва оилаларида шароитнинг нормаллашувини ташкил қилиб бериш олдимизда турган асосий вазифалардан саналади. Шу кеча-кундузда 100 ўринли санаторий-профилакторийимиз иш олиб боряпти. Маълумки, корхонамизнинг Кўкча ва Сижжак филиаллари ҳам мавжуд. У ердаги ишчиларимиз ҳам профилакторийимизда дам олиб кетишади. 300 ўринли ошхонамиз санитария-гигиена ҳолатдан ва жиҳозланиши жиҳатдан яхши бўлишига қарамай, овқатларнинг сифатида ҳозирча ўзгариш ясай олмаяпмиз. Албатта, ишчи учун жиҳоздан ҳам бурун овқатнинг сифати муҳим. Бунинг бирдан-бир сабаби — Фрунзе район ошхоналар трестидан берилаётган озиқ-овқат маҳсулотларининг паст категорияда эканлиги. Бу категорияни ошириш йўлга қўйилмас экан, сифатли таомлар тайёрлашда ўзгариш ясаш қийин.

Ишчиларимиз ишдан бўш пайтларида кўнгилли ҳордиқ чиқаришлари учун ҳар бир цехимизнинг фойесида дам олиш бурчакларини барпо қилмоқчимиз. Мана ҳозир кооператорчилар билан 20 минг сўмга шартномалашган дам олиш бурчакларимиздан биттаси ишга туширилди. Озиқ-овқат магазини, сартарошхона каби маданий-маиший объектларимиз ҳам ишлаб турибди.

Кўп болали ёки бемор оналар учун турли касалликларни даволовчи иттифоқимизнинг ҳамма жойларидаги санаторий ва дам олиш зоналарига бепул йўлланмалар бериб турамиз. Туристик саёҳатда бўлишни хоҳловчиларга йўлланмадан ташқари маълум миқдорда ёрдам пуллари ажратамиз.

Ҳар шанба ва якшанба кунлари республикамизнинг Самарқанд, Шоҳимардон, Бухоро сингари диққатга сазовор жойларига саёҳат уюштириш одат тусига кирди. Бу сафар 30 кишидан иборат А. Надеждина бошлиқ комсомол-ёшлар бригадаси ёшлар коллективи орасидаги мусобақада ғолиб чиқиб, Рига сафари учун йўлланмани қўлга киритди.

Уй-жой билан таъминлаш масаласи бизнинг бирлашмамизда муаммолигича қолиб келмоқда. Бу нарсани оз бўлсада енгиллатиш мақсадида оилаларга қарзлар ажратиб беряпмиз. Шу йилнинг ўзида бир ярим минг сўмдан 7 оилага ссуда ажратдик...

Ҳақиқатан ҳам тикувчилар коллективида амалга оширилаётган ишлар санаса арзигулик. Шарифа Асадовна яна 750 ўринли учта болалар боғчасини кенгайтириш муаммо бўлиб турганини, цехларда кийим алмаштириш хоналарини қайтадан реконструкция қилиш масаласи турганини ҳикоя қилади. Маълум бўлишича, спорт ўйинлари ҳам корхона қизлари ўртасида яхши йўлга қўйилибди. Коллективнинг беш нафар ишчиси ҳатто шахмат бўйича халқаро турнирда иштирок этиш учун Болгарияга отланмоқда. Шаҳар бўйича ўтган ҳаваскор ижрочилар кўрик-конкурсида эса Шавкат Мусаев олдинги ўринлардан бирини олишга муяссар бўлди. Ёш ишчилар ташкил қилган «Наврўз» вокал-чолғу ансамбли эса корхонада эмас, балки ўнлаб ишлаб чиқариш коллективлари орасида кенг танилган. Бу ҳаммаси албатта корхонада инсон омилига, унинг меҳнатига эътиборнинг зўрлигидан далолат беради.

Ф. АСҚАРОВА.

Халқ таълими: *ислоҳот қирралари*

Ишчи, инженер, олим...

Тошкентдаги 11-ўрта ҳунар-техника билим юртининг ихтисослашган группаларига ўқишга кираётган ўсмирлар ҳаётида ана шундай истиқбол очилмоқда. Бу ерда юқори малакали кадрлар тайёрлайдиган ўқув-ҳунар комплекси ташкил этилмоқда. Комплекс техника зиёлиларини шакллантиришдаги асосий босқичларни: мактаб—ўрта ҳунар-техника билим юрти—олий ўқув юрти — ишлаб чиқаришни бирлаштиради.

Бундай кенг кўламдаги ишни биргина билим юрти уддалай олмаслиги тушунарли. Тошкент политехника институти, бир қанча катта корхоналар улар билан ижодий ҳамкорлик қилишга киришдилар.

Ҳозирча «Рақамли программа билан бошқариладиган дастгоҳларни созловчи» ва «Электр-газ пайвандчиси» ихтисосликлари бўйича иккита группа тузилмоқда. Мазкур группаларда машғулотлар ўқув юртида ҳам, институтда ҳам ўтказилади, талабаларга лекцияларнинг бир қисмини Тошкент политехника институти муаллимлари ўқишади, битириш имтиҳонларини эса ўқув юрти ва институт педагогларидан иборат қўшма комиссия қабул қилади. Худди шу имтиҳонлар ўқув юртини битираётганлар учун политехника олий ўқув юртига кириш имтиҳонлари ҳисобланади.

—Биз—инженерлик тайёргарлигини талаб этадиган ишчи касблари тобора кўпайиб бораётганлиги ҳақидаги талай фикрларни эшитмоқдамиз, — дейди билим юрти директори К. Иванов. — Гапирган билан иш битмайди, ҳаёт аниқ ва равшан ҳаракат қилишни талаб этмоқда. Ўқув комплекси билан ўтказилаётган тажриба инженерлик ва илмий ишларни муваффақият билан бажаришга лаёқатли юқори малакали ишчиларни пухта тайёрлаш бошланганлигидан далолат беради. Дарҳақиқат, ҳунар-техника билим юртига энг ёмон ўқийдиган болалар келади, деган фикрни йўққа чиқарадиган вақт келди.

Ҳозир ўқувчиларни қабул қилиш бошланмоқда. Ўқувчиларни экспериментал группаларга танлаб олишда электроника ёрдам беради. Институтнинг программачи инженерлари томонидан ўқишга кираётганлар учун уларнинг билимларини аниқлаб берадиган махсус программа ишлаб чиқилди.

— Ҳозир ўқув юртида ҳатто аъло баҳо билан ўқиётганлар ҳам студент бўлишлари билан орадан бир-икки семестр ўтмасданоқ, кетиб қолишаётганлиги маълум, — дейди Тошкент политехника институтининг проректори Л. Перегудов. — Программани ўзлаштиришга кучлари етмаслиги натижасида ўқув группалари бешинчи курсга етгунича кўп студентлардан ажралиб қолмоқда. Бизга эса корхоналар буюртма беришган. Шу боисдан мазкур экспериментни ўтказадиган бўлдик. Студентларимизни бундай тайёрлашнинг ўзига хос афзалликлари бор, деб ўйлаймиз. Бўлажак инженерлар фақат назарияда, қисқа ишлаб чиқариш практикаси давридагина ишчи мутахассислигини, ўзлари ташкил этиши керак бўладиган ишлаб чиқаришни ўрганмайдилар. Биз эса институтнинг ишчи мутахассислари таълимига ажратилган соатларни қисқартирамиз. Бу соатлардан янада чуқурроқ инженерлик билимларини олишда, илмий-изланиш ишларида фойдаланилади.

Тошкент политехника институти шаҳарнинг бошқа ҳунар-техника билим юртлари билан ҳам шундай ҳамкорлик тўғрисида шартномалар тузмоқда.

Б. ҲАСАНОВ,
ЎзТАГ мухбири.

Хуш хабарлар

⊙ ТЎҚИМАЧИЛАР хурсанд бўлишса арзийди, чунки Наманган областидаги асосий пилла қуритиш пунктларига келтирилаётган пиллалар сифати аъло даражада. Уларнинг асосий қисмини саноатда ишлатиладиган навлар ташкил қилади. Бундай навли пилладан юқори сифатли тола олинади. Ҳозирнинг ўзидаёқ уч минг тоннадан кўпроқ хом ашё тайёрланган бўлиб, бу планда белгилаганидан деярли 200 тонна кўпдир. Уйчи, Учқўрғон ва Норин районларининг меҳнатчилари пилла мавсумини бошқалардан илгарироқ тугалладилар. Пилла топшириш давом этмоқда.

⊙ ФАРҒОНА боғларидаги меваларни териб оладиган вақт келди, Усмон Юсупов номли совхозда ўриклар ғарқ пишди. Лекин фожиали воқеалардан кейин кўпгина боғбонлар ўз уйларини ташлаб кетганликлари туфайли ҳосил нобуд бўлишига сал қолди. Фарғоналик ўқувчилар ва студентлар деҳқонларга ёрдамга келишди. Бу ерга тартибни сақлаш учун келган ички қўшинларнинг солдатлари ҳам хизматдан бўш вақтларида мева теришга чиқишаяпти. Жангчилар янги ишни тез ўзлаштириб олишди—дарахтларни бир-бирларидан ўзиб, битта ҳам мевани қолдирмай «тозалашаяпти». Терилган мевалар дарҳол область марказидаги магазинларга жўнатилаяпти. **(ЎзТАГ).**

Ташвишли хабар

Тор жойдаги томошалар

«Чак, чак, чак!..» Шипдан полга тушгунча товланиб, сўнг ғалати овоз чиқараётган томчилар болажонларни бутунлай маҳлиё қилиб қўйди. Катта группада-ку, ҳатто саноқ чўпларга ҳам ҳожат қолмади. Топағон кичкинтойлар томчиларни ҳисоблаб, ўз билимларини бойитавердилар.

Бултур қишда 469-болалар боғчасига бир келсангиз эди. Атайлаб қилгандек, нонуштага ўтирилганда ёки дам олиш пайтида чакка ўтади денг. Тарбиячи-ю, фаррошлар дарҳол каравотларни қуруқ жойга суришга киришадилар. Қисқа туташувдан электр симлари «чарс-чурс» қилиб, чатнаб туриши ортиқча.

— Плафонларга қаранглар, ичи сувга лиммо-лим тўлди, — дейишади ходимлар ёритгичларга кийдирилган шиша ғовакларга ишора қилиб. — Бундай аҳволда ёнғин чиқиб кетиши ҳеч гап эмас.

Таъна-дашномлар мудира Бунисо Абзалованы ҳушёр торттирди, албатта. Ниҳоят район халқ таълими бўлимидан қурувчилар келишди. Томнинг ишдан чиққан жойлари ямалгач, чакка тўхтади. Аммо бош инженер Мирсолиҳ Орипов раҳбарлигидаги ремонтчилар битумни «тежаб» ишлатишган эканми, баҳор келиши билан хоналарда яна томчилар пайдо бўлди.

Боғчада шундай ҳам шароит етарли эмас. 280 ўринли бинода 546 кичкинтой тарбияланаётгани кўп қийинчиликларни келтириб чиқармоқда.

— Бизнинг жонимиз темирданми, — ҳасрат қилади текширувчиларга 2-катта группа тарбиячиси Жаннат Мусаева. — Нормадан икки баравар кўп болаларга қарасак ҳам бир ставка ҳақ тўлашаяпти.

— Кичик группадаги аҳволни ҳам бир кўриб қўйсанглар яхши бўларди, — суҳбатга қўшилади тарбиячи Гавҳар Содиқова. — Каравот, стол, стуллар шундай зич жойлаштирилганки, фаррошлар полларни тозалолмай қийналишади.

Хоналарни кўздан кечирсангиз бўяладиган, оқланадиган жойлар талайгина. Полга тўшалган линолиумларни бутунлай янгилаш зарур. 3 ва 4-группаларнинг ёзги павильонлари ремонт қилинмагани учун ҳали ишга туширилмаган. Болалар ўйнайдиган майдончада яроқсиз инвентарлар уйилиб ётибди.

— Акмал Икромов районидаги бу муассасада кўпинча тозаликка риоя қилинмайди, — деди шаҳар санитария-эпидемиология станциясининг врачи Фаина Ҳасанова. — Масалан, шу йил март ойидаги текширувни олиб кўрайлик. Озиқ-овқатларни тайёрлаш технологияси қўпол равишда бузиляпти. Тахтача, пичоқ, идиш-товоқларни ишлатиш ва сақлашда ҳам санитария талаблари бажарилмаган. Тушликка тайёрланган чучвара, бўтқадан намуна олиб кўрдик. Таомларнинг каллорияси нормадан 46 ҳамда 32 процент кам чиқди.

Боғчадаги аҳвол яна бир марта кўздан кечирилди. Ҳовлига киришингиз билан кўлмакларга кўзингиз тушади. Бетон ариқларга хазон тўпланиб, дам олиш жойи ва сайр майдончаларининг бир қисмини сув босган. Баъзи жойларда чивин пайдо бўлганидан нохуш манзара яқин ўртада пайдо бўлганга ўхшамайди. Кўкаламзорлаштириш ҳақида ҳам ижобий фикр айтиш қийин.

Ошхонага яқинлашганимизда ошпазлар Гулсара Сафиуллина ва Муаззам Назировалар ичкаридан кир халатда чиқиб келишди.

— Менюда кўрсатилган масаллиқлар қозонга тўлиқ тушишини таъминлаяпмиз, — деди мудира ноқулай аҳволдан қутулишга уриниб. — Канализация, водопровод системаси ва томни ремонт қилиб қўйдик. Камчиликларга келсак.., Методист икки ойдан бери малака оширишда, хўжалик мудири меҳнат отпускасидан энди қайтди. Бунинг устига болалар нормадан кўп.

— РайОНОдагилар айтишди, бу йил боғчага путёвка берилмас экан.

— Бўлмаган гап. Шароити оғир бўлган, 17, 252-боғчалар кенгаш муҳокамасига қолдирилди. Аммо бизники графикка киритиб қўйилган.

Район халқ таълими бўлимининг мудири И. Эргашевнинг айтишича, Чилонзор районидаги қатор кварталларда бунёд этилаётган болалар муассасалари ишга тушса аҳвол анча яхшиланади. Ҳозирги кунда эса Бешқайрағоч массивидаги қатор боғчалар, шунингдек 469-боғчада ҳам қўшимча хоналар қуриш планлаштирилаяпти.

Булар режа, холос. Амалга ошса хўп яхши, Аммо қачонгача болалар бир хонада ухлаб, овқатланиб, яна таълим ҳам олишаркин?

Саъдулла ШОДИЕВ.

Шарҳчи сатрлари

Нигериянинг янги конституцияси

НИГЕРИЯ ФЕДЕРАТИВ РЕСПУБЛИКАСИ — АФРИКА ҒАРБИДА ЖОЙЛАШГАН ГВИНЕЯ КЎРФАЗИДАГИ ДАВЛАТДИР. ТЕРРИТОРИЯСИ 923,8 МИНГ КВАДРАТ КИЛОМЕТР, АҲОЛИСИ 112 МИЛЛИОН КИШИ

Африка қитъасидаги аҳолиси энг кўп мамлакат — Нигерия ҳозир гражданлик идора усулига ўтишдек масъулиятли йўлда дастлабки қадамларни қўймоқда. Олий ҳокимиятни амалга ошираётган қуролли кучлар ҳукмрон кенгаши республиканинг янги конституциясини тасдиқлади. Президент, генерал Иброҳим Бабангида халққа мурожаат қилиб, янги асосий қонун қабул қилинганлиги ҳамда сиёсий фаолиятни тақиқлаб қўйиш бекор қилинганлигини эълон қилди.

Нигериянинг янги, учинчи конституциясининг вужудга келиши тарихи қизиқарлидир. 1983 ва 1985 йилларда рўй берган ҳарбий тўнтаришлар оқибатида 1979 йилда қабул қилинган аввалги асосий қонуннинг амал қилиши чеклаб қўйилган эди. Ҳарбий режимлар бир қанча моддаларни бекор қилдилар, сиёсий партиялар фаолиятини тақиқлаб қўйдилар. Аммо, 1985 йилда ҳокимиятни қўлга киритган генерал И. Бабангида маъмурияти аввал бошданоқ ўз ҳаракатларига қонуний тус беришга интилди. Бу маъмурият марказда ва жойларда давлат бошқарувининг изчил системасини яратди, бир қанча декретлар қабул қилиниши туфайли конституциянинг ўз кучини сақлаб қолган моддалари билан бир қаторда давлат бошқаруви кўпчилик органларининг фаолияти тартибга солиб келинди. Мамлакат президенти, қуролли кучлар ҳукмрон кенгаши раиси, ҳукумат бошлиғи ва қуролли кучлар бош қўмондони лавозимларини эгаллаб турган Иброҳим Бабангида гарчи қонун-қоидаларни ўзи билан бирга ўрнатган бўлса-да, шу қонун-қоидаларга «риоя қилиш керак», деб бир неча бор таъкидлади.

Бундан бир йил муқаддам конституция ассамблеяси иш бошлади, мазкур ассамблеяга янги асосий қонунни ишлаб чиқиш топширилган эди. Бу ташкилот фаолияти матбуотда кенг кўламда ёритилди, кўпгина масалалар хусусида бўлган мунозаралар эса, бир жиҳатдан, мустамлакачилик мероси сабабли, иккинчи жиҳатдан эса Африкадаги ана шу мамлакатда элатлар кўплиги ва диний эътиқодларнинг турли-туманлиги важидан анчагина муаммоларни ҳал этиш ниҳоятда зарурлигини тасдиқлади.

Нигериянинг шимолий вилоятларида, ислом, жанубида эса асосан христианлик тарқалган, айни вақтда анчагина анъанавий динлар ҳам сақланиб қолган. Бир қанча диний жамоаларнинг мавжудлиги мамлакатдаги жами ижтимоий-сиёсий ҳаётга таъсир этмоқда. Турли этник гуруҳлар ўртасидаги сира жўн бўлмаган муносабатлар билан бир қаторда бир қанча диний жамоаларнинг мавжудлиги жиддий можароларга сабаб бўлди.

Шу боисдан ҳам президент янги конституция муносабати билан сўзлаган нутқида федерация Нигерия учун барқарорликни таъминлайдиган яккаю ягона давлат тузилиши формасидир, деб таъкидлади. Мамлакат маъмурий жиҳатдан 19 штат ва пойтахт округига бўлинади, Улар бир қанча ички масалаларни ҳал этишда мустақил бўладилар. Динларнинг тенг ҳуқуқлигини мустаҳкамлаб қўяётган қоида алоҳида аҳамиятга эгадир. «Федерация ҳукумати ҳам, штатлар ҳукумати ҳам бирор бир динга давлат дини мақомини бермасликлари керак», дейилади асосий қонун моддаларидан бирида. Барча динларга нисбатан сабр-бардошли бўлиш, яъни чиқишиш «Хулқ-одоб миллий концепцияси»нинг таркибий қисми деб эълон қилинди. Асосий қонун матн (текст)идан мафкура ҳақидаги барча эслатишлар чиқариб ташланди, чунки, президентнинг фикрича, сиёсий программалар конституция доирасига киритилмаслиги керак. Демократия ва социал адолат принциплари — ҳарқалай, умумий тарзда бўлса ҳам— давлат тузилишининг негизи деб тасдиқланмоқда.

Янги асосий қонунда, ҳозирги режимнинг фикрича, эндиликда жамият манфаатларига жавоб бермаётган айрим анъаналарни ўзгартиришга уриниш кўзга чалинмоқда. Масалан, раҳбар лавозимларга сайлаб қўйиш учун минимал ёш белгилаб қўйилди, чунки, катта ёшдагиларни ҳурмат қилишдек қонга жуда сингиб кетган одат кўпинча ёшларга сиёсат билан шуғулланиш йўлини тўсиб қўяр эди. Эндиликда эса 21 ёшга тўлган ҳар қандай нигериялик маҳаллий совет аъзолигига сайланиши мумкин, штат губернаторининг ёши эса 30 дан ошган бўлиши керак, камида 35 ёшга кирган киши мамлакат президенти бўлиши мумкин.

Янги асосий қонунни ҳамма бирдек кутиб олмади: маъқуллаганлар ҳам, танқид қилганлар ҳам бўлди. Жумладан, янги қонун 1979 йилги конституциядан тубдан фарқ қилмаслиги ҳам таъкидланди. Мамлакатдаги машҳур сиёсатшунос Олатунде Олоко шу муносабат билан «конституция ассамблеясининг вақти ва куч-ғайрати зое кетди», деб уқтирди. ҚКҲКнинг конституцияда бепул ўрта маълумот олиш ва мамлакат аҳолисининг муайян табақалари учун бепул медицина хизмати кўрсатишни эълон қилмаслик тўғрисидаги қарорини ҳам танқид қилишди. Лагос университети профессори Алаба Огунсанвонинг фикрича, ҚКҲК «мамлакатга социализмни ножўя йўлдан тиқиштирилишидан» чўчиганлигини рўй-рост кўрсатди.

Аммо кўпчилик янги конституцияни гражданлик идора усули йўлидан қўйилган муҳим қадам деб билмоқда. Ҳозирнинг ўзидаёқ янги асосий қонун ҳукмрон ҳарбий режим ҳокимиятини анча чеклайди.

Янги конституция аста-секин, уч йил мобайнида жорий этилади. Юстиция министри ва Нигерия бош прокурори Бола Ажиболанинг фикрича, бу йил биринчи қадам қўйилади. ҚКҲК икки сиёсий партияни рўйхатга олади ва улар сайлов чоғида ҳокимият маҳаллий органлари учун кураш бошлайдилар. Конституция 1992 йил 1 октябрь куни, яъни Нигерия мустақиллигининг 32 йиллиги байрам қилинаётган кунда тўла амал қила бошлайди. Бош прокурор конституцияни босқичма-босқич жорий этиш мураккаб бўлиб туюлишини тан олди, аммо бу ўтиш даврида ҳарбий ҳукумат самарали ишлашининг «бирдан бир мақбул усули»дир.

Шундай қилиб, эндиликда Нигерия халқи қисман амал қилаётган конституцияга, ҳукмрон ҳарбий режим ҳамманинг кўз ўнгида олган мамлакатни граждан идора усулига қайтариш мажбуриятига эга.

Николай ШАРЦЕ,
ТАСС мухбири.
Лагос.

Римда уй-жой етишмай турибди

⊙ РИМ. (ТАСС). Италия пойтахтининг қоқ марказидаги хушманзара «Вилла боргезе» истироҳат боғининг бир чеккасида бошпанасиз оила яшаётганлигини маъмурлар анчадан буён билар эдилар. Билсалар ҳам Антония Мистерли, унинг эри Мирко ва ўғли Давид бошпанага эга бўлиши учун сира ҳаракат қилишгани йўқ. Бу оила реставрация ишларидан кейин қурувчилар ташлаб кетган пастак баракда 8 йилдан бери яшамоқда.

«Республика» газетасининг ёзишича, Мистерли оиласи бошига тушган аҳвол ҳозирги Италия турмушига хосдир. Фақат Римнинг ўзидагина неча юз минглаб бошпанасизлар бор. Итальян тилида «сфраттати» деган сўз бор, бу сўз ижарада ўтирган оилаларнинг хусусий уйлардан кўчирилишини англатади. Шундай қилиб, ҳалиги бошпанасизлар ана шу «сфраттати»лар ҳисобига кўпайиб бормоқда. Пулга ўч корчалонлар уйларни ижарага бермай, ўрта ҳол итальян меҳнаткашининг қурби етмайдиган юқорироқ нархларда сотишни афзал кўрадилар.

Давлат уй-жойи эса етишмай турибди, устига-устак бундай уйлар жуда секин қурилмоқда. «Паэзе сера» газетасининг ёзишича, икки йил мобайнида 2,5 мингта квартира қуриш учунгина маблағ бор, кооперативлар 3 мингдан кўпроқ квартира қуришни таклиф этмоқдалар. Аммо, маблағлар ҳам, лойиҳалар ҳам қоғозда қолиб кетмоқда, деб уқтирди газета.

Корейсларнинг миллий таоми — кимчини бир вақтлар фақат уй бекаларигина тайёрлар эди. Ҳозир мамлакатда ана шу таомни тайёрловчи бутун бир индустрия ташкил топган. Кимчи биргина мамлакат ички бозори учунгина эмас, асосан Японияга экспорт қилиш учун ишлаб чиқарилмоқда.

Кимчи — бу таркибини карам, турп ва пиёз ташкил этувчи таомдир. Унга саримсоқпиёз, занжабил, балиқ қайласи қўшилади. Қизил қалампир унинг асосий элементи ҳисобланади.

Қизил қалампирда С витамини олмага нисбатан 20 баравар, апельсинга нисбатан икки баравар кўп бўлишини камдан-кам одам билса керак. Қизил қалампир кимчини тайёрлашдаги қайнаш жараёнида фаол иштирок этади, унинг узоқ вақт бузилмай туришини таъминлайди.

Тайёр маҳсулот қулай ва кўркам, эътиборни жалб этадиган идишларга қадоқланади.

СУРАТДА: намакобда бир неча соат сақланган сабзавотлар ювиб тозаланади ва қуритилади.

ТАСС сурати.

Саҳифа меҳмонлари

ЗОКИРОВлар: «Карим сарбоннинг карвонимиз»

СУРАТЛАРДА: Зокировлар оиласи.

Р. ШАРИПОВ суратлари.

МЕН бу оилани болалигимдан биламан. Карим Зокиров хотирамда то ҳануз Мулладўст, Ҳамза қиёфаларида яшаб келади. Ботир Зокировнинг рангин овози маҳзун хаёлларга судрайди. «Наманган олмаси» ялласини ижро этганда бутун зал жўр бўлганлигини эслайман. «Ялла»-чи, «Ялла»? Фаррух Зокиров ва унинг йигитлари истеъдодига тан бермаган санъат шинавандаси борми? Бу хонадоннинг қўш кабутари Жамшид ва Гавҳар билан қадрдонман. Улар ижро этган ҳар бир янги ролни чин қалбдан олқишлаб кутиб оламиз. Ютуқларидан севинамиз, омадсизликларидан куюнамиз.

Суҳбатимиз Жамшид ва Гавҳарнинг уйида бир пиёла чой устида бошланди.

— Жамшид Зокировлар сулоласининг улуғи — Карим ака ҳақида сўзлаб берсангиз!

— Дадамни эслаганимда ҳар гал юрагим орзиқади. Халқимизда «Яхши ўғил ота изидан боради» деган гап бор. Биз ҳаммамиз — ўғил-қизлар ота изидан бордик. Аммо нималарга қодир эканлигимизни кўрсатолдикми-йўқми, бу томошабинларга аён. Дадам ҳаёт бўлганларида биздан рози бўлармиди ёки йўқми билмадим. Лекин биз санъаткорлик касбини танлаб адашганимиз йўқ деб ўйлайман.

— Карим акани ҳамма билганлар жуда одамохун эди деб таърифлашади.

— Буни мендан кўра аямлар жуда ҳам яхши биладилар. Ўзларидан сўрай қолинг.

— Шоиста ая сиз билан бирга турадиларми! Демак...

— Ҳа, Шоиста опа қариялар уйида экан деган миш-мишлар бекор гап. Аяжон, бир минутга бу ёққа қаранг. Дадам ҳақида ҳикоя қилиб берсангиз...

— Оҳ, болама, ҳамма ўзиникини мақтайди деган гап бор. Лекин мен, юрагимдагини айтаман. Одамгарчилик бобида у кишининг олдига тушадигани йўқ эди. Бизнинг уйимиз гавжум бўлмаган бир кун ҳам бўлмаган. Карим акангизнинг одатлари қизиқ эди: биров уй тополмаса, қийналиб қолса уйга етаклаб келавераардилар. Уйимизда икки-уч йиллаб туриб, шу ерда ўз оила аъзоларимиздек бўлиб кетганлар қанча. Тўйлари ҳовлимизда бўлиб ўтганлар-чи?

— Уларнинг биронтаси номини эслай оласизми!

— Энди болам, қарилик экан-да, ҳозир невараларимнинг ўзидан исмини сўрайдиган бўлиб қолганман.

— Карим ака билан қачон учрашгансиз ўзи!

— Эсимда, Муҳиддин Қориёқубов билан Тамарахоним мени қиз қилиб олишганди. Ўшанда 14—15 ёшимда бўлсам керак. Икки буюк санъаткорнинг менга меҳнатлари жуда кўп сингган. Илк марта 15 ёшимда музикали драма театри саҳнасига чиққанман. «Лайли ва Мажнун»да Лайли, «Фарҳод ва Ширин»да Ширин образларини яратганман. Ёшлик экан-да, шунчалар берилиб ариялар ижро этардим. «Ҳалима» музикали драмасида ҳам Ҳалимани ижро этгандим. Бу ролни Ҳалима Носирова ижро этганини биласиз-а? У киши узоқ муддат дам олишда бўлганларида Ҳалима бўлиб саҳнага чиққандим. «Аршин мол олон»да ҳам Гулчеҳрахонимни ижро этувдим.

Музаффар ота Муҳамедов, Зуҳур Қобулов сингари саҳна фидойилари саҳналаштирган кўпгина спектаклларда иштирок этганман. Опера ва балет театри ташкил этилгач, биринчи ўзбек операси «Бўрон» саҳнага чиқди. Кейинроқ эса Узайир Ҳожибековнинг «Кўрўғли» операси ҳам саҳнада ўйналди. Мен девона қизни ижро этгандим. Ўшанда машҳур озарбайжон санъаткори Булбул Мамедов ҳам спектаклда қатнашган. Уни кўриш, бирга роль ўйнаш бахтига муяссар бўлганман.

Муҳиддин Қориёқубов билан Тамарахонимнинг менга меҳнатлари жуда кўп сингган. Ўз қизларидек тарбиялаб, мени Карим Зокировга узатишди. Карим ака билан бахтли яшадик, меҳнат қилдик, элда эътибор топдик. Тамара опа, айниқса, 1936 йилда Ботиржон туғилганда мени худди онамдек парваришлаган. Дўмбоққина Луизани алоҳида меҳр билан чўмилтиришарди.

Айтаверсам гап кўп, болам. Карим акангиз саҳнада ҳам, ҳаётда ҳам бир жаҳон эди, меҳрибон эди.

— Дадамнинг бизга бўлган муҳаббатларини шоир бўлсам достон қилардим, — гапга аралашди Жамшид, — Карим Зокиров — биринчи опера қўшиқчиси, биринчи устоз, биринчи муаллим эди. Ботир акам ёки Луиза опам саҳнага чиқсалар, то концерт тугагунча безовта бўлардилар. Худди саҳнада ўзлари тургандек.

— Ботир акам қўшиқчилик санъатида алоҳида юлдуз эдилар...

— Вой, болам, нимасини айтасиз, — Шоиста ая чуқур сўлиш олди, — мени ўтга ташлаб кетди. Ботир билан Навфалим. Қандоқ қўшиқлар куйларди. Ҳавр айтган қўшиғи юракка малҳам эди. Пешонамга сиғмади Ботирим!

— Навфал акам Тошкент Давлат консерваториясини тугатиб, Алишер Навоий номли Катта академик опера ва балет театрида ишлай бошлаган эдилар. «Зулматдан зиё» операсида дастлабки ролларини ижро ҳам этувдилар. Аслида исмларини чақмоқ десак бўлар экан. Ялт этдилару, ўтиб кетдилар.

— Нимасини айтасан, Жамшид, — хўрсинди Шоиста ая.

— Ботир акамни эсласам, доим хаёлга чўмаман. Мабодо қўшиқчи бўлмасалар, албатта, мусаввир бўлардилар. Рассом ҳам бўлмайман деганларида ажойиб ёзувчи бўлишларига сира ҳам шубҳа қилмасдик.

— Ишонч блан гапиряпсиз, ишонмасдан иложим йўқ...

— Сиз Ботир акам чизган суратларни кўрганмисиз ўзи?

— Ҳа, кўрганман. Жуда маҳзун, жуда ҳазин эди мўйқаламлари. Ҳикояларини ҳам ўқиганман.

— Тўппа-тўғри, — деб Жамшид жўшиб кетди. — «Сўғдиёна йўлбарси» операсининг либреттосини ҳам ёзувдилар. Суратларга эътибор берганмисиз? Ҳар бир чизиқ қўшиққа ўхшайди.

— Ўша суратларга соатлаб тикиламан, — оҳиста гапирди Шоиста ая, — оиламиз мероси бу ахир.

Жамшид ўртадаги мунгли ҳолатни пайқаб қолди шекилли, суҳбат мавзуини бурди:

— Аям ўз вақтида куйлаган кўпгина қўшиқларни Луиза опам ҳам куйлаган.

— Ҳа, Луиза қизим яккахон қўшиқчи сифатида танилиб кетди, — аянинг чеҳраси ёришди. — Унга доим шеър танлашда ёрдам берардим. Ижро этаётганда ҳам ҳамкор эдим. Энди она бўлиш жуда қийин-да. Бу ёқда болалар, бу ёқда — санъат. Ҳаммасини уддалашимга тўғри келувди. Болаларимдан жуда ҳам хурсандман, ҳалол хизмат қилишди, қилишяпти.

— Айниқса, Фаррух, — гап қистирдим мен.

— Битта Фаррух эмас, — Жамшид ғурур билан сўзлади, — «Ялла» ансамблидан уни ажратиб бўлмайди. Рустам Илёсов, Жавлон Тўхтаев, Аббос Алиев сингари хушовоз хонандаларнинг ҳаммаси санъат заҳматини яхши билади. Аслида «Ялла» ансамбли Ботир акамнинг орзуси эди. Ўзлари кўрмаган бўлсалар ҳам, ўша орзу ушалди. Умуман, «Ялла»нинг бахти бор. Фаррух акам ҳам бастакор, ҳам хонанда — ўзи куй басталаб, ўзи ижро этаверади.

— Қўшиқлар-чи, қўшиқлар? Халқимизнинг йиллар бўйи ардоқлаб куйлаб келаётган қўшиқлар улар... Дилкаш, дардманд қўшиқлар...

— «Ялла»нинг репертуарида классик санъат билан замонавий эстрада ажиб ҳолатда уйғунлашиб кетган. Шунинг учун ёшу қарига бирдек ёқади.

— Ҳозир ансамбль қаерда? Учрашамизми?

— «Ялла» Туркманистонда, сафарда, ойнинг охирида қайтади.

Эшик қўнғироғи жиринглади. Шоиста ая ўрнидан қўзғалди.

— Гавҳарой келди шекилли.

Уйни ўзининг дилбар чеҳрасидан ёғилган нур билан тўлдириб, чиндан ҳам Гавҳар кириб келди.

— Вой, ҳали ҳам шундай ўтирибсизларми? Мен ҳозир...

— Яхши аёл яхшида, — деди Жамшид.

— Бунинг устига яхши санъаткор бўлса, — кулиб қўйдим мен. — Сизларнинг уйингизда биринчилар кўп экан-да-а?

— Нега? — ҳайрон бўлди Жамшид. — Ҳаммамиз имкон қадар ишлаймиз. Биринчиликка сира ҳам даъво қилмаганмиз.

— Тушунмадингиз. Карим ака биринчи ўзбек опера қўшиқчиларидан эди. Ботир ака биринчи ўзбек эстрада хонандаси эди. Сиз биринчи драматик актёр...

— Э, бундай демайсизми! — Жамшид кулди. — Биз десак тўғри бўлади. Гавҳар ҳам борку. Икковимизни ажратмангда.

— Тошкент театр ва рассомлик институтида бирга таҳсил кўрганмиз. — Гавҳар суҳбатга қўшилди. — Ўша ерда танишдик. 1967 йил эди ўшанда?

— Ҳа, ҳа, — деди Жамшид. — 1971 йилда эса институтни тугатиб, Ҳамза номли академик театримизга ишга қабул қилиндик. Муқаддас орзумиз ушалди.

— Саҳнада мен ҳам, Гавҳар ҳам ўттизга яқин роллар ижро этдик. Узлуксиз машқлардан ҳунобимиз ошган дамлар қанча бўларди. Шундай онларда СССР халқ артисти Наби Раҳимов, Ўзбекистон ССР халқ артистлари Турғун Азизов, Ёқуб Аҳмедовлар ҳар лаҳзада руҳан мадад берардилар.

— Мен ҳам гапирай, кейин ошхонага кириб кетаман, — деди Гавҳар ҳазиломуз, — мақтансам ҳам майли-а? «Қароқчилар» спектаклида Амалия, «Бой ила хизматчи»да Гулбаҳорни ижро этдим. Иккала ролни ҳам жон-жонимдан севаман. Биласиз, иккала ролни СССР халқ артисти Сора Эшонтўраева жуда маромига етказиб ижро этганлар. Мени табрикладилар. «Балли қизим, янгича талқин қилибсиз. Ўзингизнинг Амалиянгиз, Гулбаҳорингиз бўлибди», дедилар.

— Қўш кабутарлар ҳам сабоғингиздан баҳраманд бўлишса керак? — сўрадим суҳбатга жимгина қулоқ тутиб ўтирган Шоиста аядан.

— Сал-пал, — деди ая.

— Ўрганмасдан бўладими ойижонимдан, — деди Гавҳар, — ахир бу киши хазиналарку.

— Эстафетани қабул қилувчилар бордир?

— Бор, — Жамшид жонланиб кетди. Унинг одати ўзи шунақа, дарров жўшиб кетади, — энди санъаткорлар оиласида туғилса, танглайи санъат билан кўтарилса... Фарзандларимиз ҳам, албатта, санъаткор бўлишади-да. Ботир акамнинг ўғлини биласиз Бахтиёр Зокиров. Бутуниттифоқ кинематография институтини тугатган. «Даҳонинг ёшлиги» бадиий фильмида Ибн Сино ролини ижро этган. Ибн Синонинг отаси Рожани ким ижро этган, биласизми? Ботир акам! Ота-бола бир фильмда қатнашган. Бунақаси кам бўлади. Бахтиёрнинг рафиқаси Заррина ҳам санъаткор. «Ўзбекфильм»да.

Луиза опамнинг қизи Наргиза «Водиллик келин» фильмидаги қўшиқларни ижро этган. Фильмга, биласизми, Фаррух акам музика басталаган.

— Фаррух демак серқирра истеъдод эгаси экан-да?!

— Бўлмасамчи! Туғма истеъдодли-да! 14 яшар ўғлим Жавоҳир ҳам санъат ишқибози. У «Олмос камар» телеспектаклида қатнашди. «Юлдузли тунлар» спектаклида Бобурнинг болалигини ўйнади.

— Жамшид, бир оила аъзоларининг ҳаммаси санъаткор бўлса қандай бўлар экан?

—Қандай бўлиши керак? — Жамшид савол назари билан менга қаради.

— Ҳар бир санъаткор учун ўз устида ишлаши учун шароит керак. Бир уйдаги бир нечта санъат аҳли шу маънода бир-бири билан келишиши қийин бўлар деймандa!

— Аксинча! — хитоб қилди Гавҳар ошхонадан уйга ўтаётиб. — Жамшид ака менга устозлик қилади...

— Вақти келса у менга! — давом эттирди Жамшид. Қайтанга яхшиям оилада санъаткорлар кўплиги.

— Айтганча Равшан ҳақида сўрамабман!

У ҳали студент. Келгуси йилда Тошкент Давлат маданият институтини тугатади. Режалари жуда катта. Чақирайми? Чақирай, келсин ўзи билан гаплашинг.

Жамшид телефон қулоғини буради. Қизғин гаплашди. Бироздан кейин хушрўй йигит салом бериб, кириб келди.

— Равшан! — деди Жамшид, — яхши иш қиляпти. Яхшиси ўзи айтиб берсин.

— Нимани айтай? — деди Равшан.

— Тузган гуруҳинг ҳақида гапир.

— Э, уми? Ҳали ҳам номини тополмай юрибман. «Абад» дедик, «Авлод» дедик — бўлмади. «Тошкент» гуруҳи деб қўяқолайлик-а...

— Жуда яхши. Янги ансамблингиз неча кишидан иборат?

— Ҳозирча уч киши: мен, Ботир акамнинг ўғли Баҳодир, менинг ўғлим Воқиф. Асосан, ўзбек қўшиқларини ижро этамиз. Ботир — гуруҳимизнинг бахти, ажойиб бастакор. Миртемир, Эркин Воҳидов, Абдулла Орипов шеърларига шундай мусиқалар ёздики, асти қўяверасиз. Тошкент область комсомол комитети бизга катта ёрдам берди: жой ажратди, маблағ берди. Июль ойида Қорақалпоғистонга биринчи ижодий сафаримизга жўнаймиз.

—Наргиза ҳам сизлар билан биргами?

— Бирга бўлиш нияти бор. Фақат бир-икки йилдан кейин. Чунки фарзанд кўрди. Исмини Сабина қўйди. Баҳодир ҳам фарзандли бўлди. Исми Ботир, — деди Жамшид.

— Янги Ботир Зокиров туғилибди!?— дедим.

— Қайдам, шундай бўлса қанийди.

— Нима бўлганда ҳам Зокировлар сулоласининг янги авлодлари дунёга келибди. Демак сулоланинг санъати давом этаверади, албатта!

— Муҳими ҳам шу! — деди Жамшид.

Шу кунги суҳбатимиз алла маҳалгача давом этди. Хайрлашиб кўчага чиққанимда юлдузлар милтирай бошлаган эди. Зокировлар ҳам юлдуз. Карим Зокиров ва Шоиста Саидоваларнинг умид, қалб юлдузлари.

Карим ака боғбон бўлган экан. Унинг боғида турфа гуллар чамандек очилиб ётар экан. Лекин энг аълоси бу уларнинг фарзандлари, неваралари, эваралари. Уларнинг ҳам санъати гул мисол фақат сўлмайдиган, мангу яшноқ гуллар.

Карим ака сарбон эди. Унинг карвони уфқлар сари одимлаяпти.

Темур УБАЙДУЛЛАЕВ.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ.

«МУШОҲАДА» («Размышление»)
Ежемесячный выпуск общественной редакции газет «Тошкент оқшоми» и «Вечерний Ташкент».
Справкалар учун телефонлар: 32-54-15, 33-99-42, 32-53-66.

МУШОҲАДА

№ 6 (18)

«Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталари жамоатчилик редакциясининг ойлик нашри

1989 йил, июнь

Сўз—СССР халқ депутатларига

Мен ўзбек қизиман...

Дилбар ҚОСИМОВА,
Тошкент тўқимачилик комбинатининг ишчиси.

— Ўзбек аёли... Буюк Беҳзод мўйқаламини титратган шаҳло кўз, камон киприк, лўппи чеҳра андишали табассум, иболи нигоҳ — латофат сиймосига хос чизгилар шулардир. Аммо аёлларимиздаги бу гўзаллик ҳам, хусусиятларидаги одобли ҳаё ҳам оила ташвишлари юки остида бирин-кетин емирилиб кетди. Ҳозир кексалар йўлини кесиб ўтолмай юзини четга буриб, қимтиниб турган гулгун чеҳраларни камдан-кам учратасиз. Негадир қизларимиз дағал, опаларимиз қўпол бўлиб қолишган.

Негадир, дедим. Йўқ, бунинг боисини яхши биламан. Аёл — аввало, она, у фарзандлари камолоти билан шуғулланиши керак, у — рафиқа, эр кўнглини овлаши лозим, у —уй бекаси, хонадонни саранжом-саришта тутиши керак. Ҳозир эса хотин-қизларимиз биринчи навбатда ишчи ёки хизматчи бўлиб қолишди. Эҳтимол, иш туфайли юқорида санаганим асосий бурчларига вақт тополмаганидан улар асабий, дағал ёки беибо бўлиб қолишаётгандир?

Съезд залида ўтириб ана шулар ҳақида ўйладим. Шаҳримиздаги ёшлар орасида безорилик, жиноятчилик кўпайиб бораяпти. Бунинг асосий сабаби, оналарнинг фарзанд тарбиясига вақт топишолмаётганлигидадир. Қўйди-чиқдилар сони ошиб кетаяпти, бу иллатнинг боши ҳам яна ўша вақт етишмаслиги туфайли тарбия маромида бўлмаётганлигига бориб тақалади.

Шулар ҳақида гапириш ниятида эдим. Мендан олдин съезд минбарига ҳурматли олимамиз Раъно опа Убайдуллаева кўтарилдилар. Улар гапираяптилару, ўзбек аёллари дарди ҳақида, пахта уларни афтода қилиб қўйганлиги тўғрисида у кишининг тили билан мен сўзлаётгандай эдим.

Мен ўзбек қизиман, ўз удумларимизга хос биринчи галдаги энг муҳим ҳаётий бурчим — тарбия, ахлок-одоб, қардошликни мустаҳкамлаш каби оила ва унинг доирасидан четдаги масалалар билан шуғулланишим керак. Депутатлик масъулияти мендан шуни талаб этади.

Бир ўлкаки...

Одил ЁҚУБОВ,
Ўзбекистон ёзувчилари уюшмаси ҳайъатининг биринчи котиби.

—Бу—бирваракайига етти иқлим нафосатини ўз бағрига жойлаб олган ажиб бир диёр. Агар ўлкамизни яёв кезсангиз бир пайтнинг ўзида Швейцария тоғ манзаралари, қора қитъа табиати, ярим шарнинг иккинчи қисми ҳарорати, кекса Европанинг салқин шабадаси, совуқ минтақалар нафаси, хуллас, ҳам чўл, ҳам боғларга, ҳам қиш, ҳам жазирама ёзга, севги туйғусидай илиқ баҳорга, файзли ва сербарака кузга, айниқса, якдил бир орзу билан яшаётган ниҳоятда сархил одамларга рўбарў бўласиз. Шунинг учун ҳам бу Ватанни хорижийлар камалак жилосига қиёс қилишади.

Тиқиб қўйса тупроғида косов ҳам кўкарадиган бу замин саховатининг чеки-чегараси йўқ. Фозилларимиз сарҳисобига кўра бир квадрат метр тупроқ инъоми уч фасл давомида мундоқроқ қозонни бир йил қайнатиб турар экан. Шундай экан, нега халқимизнинг иқтисодий аҳволи тубанлашиб кетди?

Бу савол ўзбек элида узоқ йиллар давомида ҳамманинг бошини қотириб келди. Жавоби дилимизда кўп марта айланган, аммо уни тилимизда бaралла айтишдан чўчирдик.

Съезд минбаридан туриб айтган каломимни яна такрорлайман: халқимиз юпунлигининг бош гуноҳкори — пахта, унинг шоҳларга хос якка ҳокимлигидир. Асосий кўпчилиги деҳқон бўлган халқимиз ўз уйи остонасидан уфққача фақат ғўзаларни кўриб келди, шундай саҳий ерда тўйиб мева еяолмади, сабзавот танқислиги келинчакликнинг иккинчи йилиданоқ гулгун чеҳраларга ажин туширди.

Не бахтки, қайта қуриш туфайли янгича тафаккур буюк оиламиздаги мудроқликка барҳам берди. Энди қачонлардир қишларида баҳор кезган ўлкамиз боғларига булбуллар қайтиши муқаррар. Ҳарқалай, биз шуни орзу қилаяпмиз.

Бу—менинг партиям!

Бернора ҚОРИЕВА,
Ўзбекистон Театр арбоблари уюшмасининг раиси, СССР халқ артисти.

— Съезд минбаридан Коммунистик партия шаънига кўп фикрлар айтилди. Жамиятимиздаги ўрни, раҳнамолик роли ҳақидаги сўзлар кишини тўлқинлантирмай қолмайди. Бироқ баъзи депутатларнинг фикридан сталинизм, брежневчилик давридаги қора иллатларга партия айбдор деган маънони англаш мумкин бўлдики, кўпчилик депутатлар ва шахсан мен бунга мутлақо қаршиман.

Ленин партияси совет халқини асрий зулмдан озод қилиб, эркинлик, бирлик, тинчлик қарор топган жамиятга бирлаштирди. Юздан ортиқ миллатдан иборат тенг ҳуқуқли давлат барпо этишда раҳбарлик қилди. Ғурур билан айтишимиз мумкинки, Совет давлатимизнинг дунё мамлакатлари ва халқлари ўртасида обрўсининг ортиб бораётганида партиянинг роли беқиёс.

Қайта қуриш ва инқилобий ўзгаришларни ҳам партия бошлаб берди. Демократия ва ошкоралик, шуларнинг илк қадами сифатида янги тартибдаги сайлов системаси ҳам партия туфайли вужудга келди. Депутатларнинг асосий кўпчилиги ниҳоят давлат бошқаруви демократик негизга кўчганлиги, буни ушбу съезддаги руҳ очиқ-ойдин кўрсатаётганлиги ана шуларнинг ҳаммаси партиямизнинг доно раҳнамолигининг амалдаги ифодаси эканлигини рўй-рост айтдилар.

Съездда кейинги пайтларда жамиятимизда Советларнинг мавқеи сезилмай қолаётгани ҳақида гапирилди. Конституция амал қиладиган мамлакатимизда Советлар давлат бошқарувида асосий роль ўйнаши керак. Партия ва халқнинг мустаҳкам бирлиги мужассамлашган давлатимизда шонли уюшмамиз обрўсига соя ташламоқчи бўлганлар шуни билиб қўйишсинки, биз бунга асло йўл қўймаймиз. Негаки, бу — халқ партияси, менинг партиям!

Таассуф

Абдулла ОРИПОВ,
Муаллифлик ҳуқуқини муҳофаза қилиш Бутуниттифоқ агентлигининг Ўзбекистон бўлими бошлиғи.

— Мамлакатлар, давлатлар ўртасидаги қонли жангларни тарихдан яхши биламиз. Тожтахт, бойлик илинжида ёнган шоҳу султонлар халқни қирғин урушларга бошлагани маълум. Бироқ, тўкилган қонлар ва вайрон бўлган шаҳар-қишлоқлар учун бир миллатга мансуб халқни айблаб битилган манбаларни учратмаймиз. Аслида ҳам шундай, бир ҳовуч кишиларнинг айби учун бутун халқни қоралаш мумкин эмас. Шу ўринда республикамизда турғунлик йилларидаги қўшиб ёзишлар учун, кимларнингдир орттирган бойликлари учун ўзбек халқига таъна тарзида айтилган «ўзбеклар иши» ибораси ҳам республикамиз меҳнат аҳлини маънавий азоблаб келди. Буни халқ депутатларининг съездида ҳатто мамлакатимизнинг йирик ҳуқуқшунос арбоблари ҳам очиқ-ойдин тилга олишди.

Ўзбек халқи қаҳатчилик, очарчилик даврини бошидан кечирган, уруш йилларининг оғир дамларини ўтаган, мамлакатимиз учун оғир кунларда етим-есирларни қучоғига олиб, бошини силаган, топган бир бурда нонини муҳтожлар билан баҳам кўрган миллат сифатида танилган. Уруш йилларида Сталин қаҳрига учраган месхети турклари ва қрим татарларини бағрига олганлигини бутун дунё билади.

Фарғонадаги воқеалар ниҳоятда таассуфлидир. Унинг сабаблари ўрганиляпти. Бироқ бу кўнгилсиз воқеа учун ўзбек халқи ёки месхети туркларининг ҳаммаси айбдор ҳисобланмайди. 45 йил бурун уй тўридан жой бериб, оға-ини, қуда-қайим тутиниб, бугун унга қарши мушт ўқталиши ақлга сиғмайди. Бир гуруҳ безориларнинг жиноий қилмиши ўзбекларнинг совет халқи олдидаги обрўсига кўланка сололмайди...

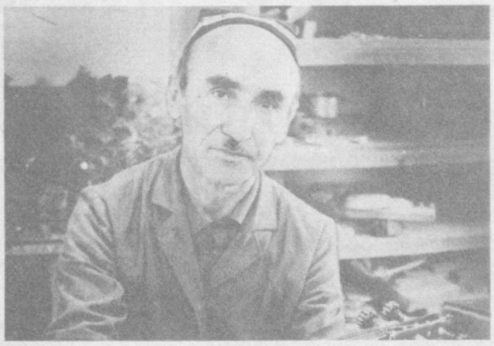

Абдукарим Йўлдошев нозик касб эгаси. У ғижжак тайёрлайдиган уста. 1955 йилдан бери шаҳар маҳаллий саноат бошқармасига қарашли миллий чолғу асбоблари фабрикасида шу касбни эъзозлаб келади. Унинг хизматлари фахрий ёрлиқлар, Ўзбекистон Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг II даражали дипломи билан тақдирланган.

«Мушоҳада» оталиғида

Иродали йигит

«Геала» бузилиб қолди. Бу транзисторли приёмникни Ҳотам 5-синфда ўқиётганда отаси келтириб берган эди.

— Қўявер, хафа бўлма, — деди тарбиячи Мастура Олимова, — ўзим вақт топиб, устахонада тузаттириб келаман.

Ҳотам бўш вақтларида қўшиқ тинглаш, янгиликлардан хабардор бўлишга ўрганиб қолган экан. Чидолмай, приёмникнинг ичини очди. Унинг ҳар бир деталини пайпаслаб, ушлаб кўрар экан, ҳеч нарсага ақли етмади. Қайтанга магнитли антенна симларини узиб юборди.

— Ўшанда бир неча кунгача ўксиб юрдим, — эслайди Ҳотам. — Кўзларим ожиз бўлмаса-ю, ўқиб-ўрганиб приёмникни созласам, дердим. Мастура опа сўзининг устидан чиққанда ҳам кўнглим жойига тушмади. Радиодеталлар, уларнинг техник характеристикасини ўрганишга аҳд қилдим.

Унинг яхши одати бор. Билмаган нарсасини ҳеч тортинмай сўрайверади. Физика ўқитувчиси Жўра Ҳасанов боладаги тиришқоқлик, иқтидорига қойил қолиб, дарсдан ташқари вақтларда электр асбоблари, ўлчагичлар ва турли хил схемалар билан таништириб борди.

— Биринчи марта «Геала»ни мустақил созлаганимда қувончдан бошим кўкка етди, — деди Ҳотам суҳбатни давом эттириб. — Очиғи, бунгача жуда қийналганман. Назарий билимларни дарсликдан бир йилча ўқиб, ўзлаштириш мумкин. Аммо амалий бажариш эса... Деталларни кавшарлайман деб, чап қўлимнинг кўрсаткич бармоғини кўп марта куйдириб олдим. Охири қотиб, иссиқни деярли сезмайдиган бўлиб қолди. Занжирнинг бирор қисмидан ток ўтаётганини аниқлаш учун электр асбобнинг стрелкасини албатта кўриш керак. Мен эса соатлаб наушникнинг «тиқ» этган овозини эшитишга муштоқ бўлиб ўтирардим. Бора-бора қаршилик, диод, конденсатор каби содда деталларни алмаштириш қўлимдан келиб қолди. Мураккаброқлари ишдан чиққан бўлса дарҳол ёрдамчим Шокир Ҳақбердиевни чақираман. Унинг кўзлари кўради, менчалик ожиз эмас.

Ҳотам Абдуқодиров ҳозир Охунбобоев номидаги республика кўзи ожизлар мактабининг 11-синфида таълим олаяпти. У ўзининг сабр-тоқати ва букилмас иродаси билан тенгдошларига ўрнак бўлмоқда. Билим даргоҳида бўлсангиз болалар бу йигитнинг номини фахр билан тилга олиб, дарҳол радиоузелга бошлашади.

— Бир куни қарасам Ҳотам томда юрибди, — деди тарбиячи Муяссар Толибжонова. — Йиқилиб тушадими, деб хавотирга тушдим. Радиокарнайларга ўтган симнинг узилган жойини топиб уламагунча, пастга тушмади.

Шу тариқа бир қанча вақтдан бери ишлатишмаётган радиоузелга яна «жон» кирди. Ҳотам танаффус пайтларда ўқувчиларга ахборотлар, «Нур борки, соя бор», «Меҳробдан чаён», «Калила ва Димна» каби «гапирувчи китоб»ларни қўйиб беради. Синов дамлари бошланганда эса имтиҳон якунлари эълон қилиб турилди. Бу жой худди устахонанинг ўзи: электр ўлчагичлар, турли хил эҳтиёт қисмлар, деталларни кўрасиз. Ҳотам ўқитувчилар ва болаларнинг «ВЭФ» «Альпинист», «Весна» каби радиоприёмник ва магнитофонларини созлаб берди. Энди эса телевизор қисмларини ўрганмоқда.

Унинг орзуси келажакда тарихчи бўлиш. Аммо устачиликка бўлган қизиқиш ва қобилияти мақсад сари интилиб яшашга, энг муҳими, тақдирга бўйсунмасликка ўргатмоқда.

Саъдулла ШОДИЕВ.

МУҲТАРАМ «МУШОҲАДА» МУХЛИСЛАРИГА

Азиз муштарийлар! Шаҳар партия комитетининг тавсияси билан нашр этила бошлаган «Маҳалладош» газетасининг биринчи сонини олдингиз. Энди уни ойига икки марта чиқаришга қарор қилинди. Ушбу газетамиздаги мавзулар янги нашрда ҳам такрорланишини ҳамда матбаа имкониятларини ҳисобга олиб, «Тошкент оқшоми» редакциясининг таҳрир ҳайъати «Мушоҳада» жажжи газетаси нашрини тўхтатишга қарор қилди. Шу йилнинг июлидан эътиборан «Маҳалладош» ойига икки марта чиқа бошлайди. Унда ҳурматли Донобувамиз ўз фаолиятларини давом эттирадилар.

Ҳурматли газетхон! «Маҳалладош»нинг фаол жонкуяри бўлурсиз, деган умиддамиз.

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» ГАЗЕТАСИНИНГ ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ.

Фидойиларимиз

Аълочи муаллима

З. ҲАЙДАРОВ сурати.

— Ойингиз уйдами?
— Ҳа, уйдалар, киринг.
—Хушхабар олиб келдим, хушхабар!
— Қанақа хушхабар?
— Насиба опа СССР халқ маорифи аълочиси бўлибди.

Наргиза хурсандчилигидан ойисини чақиришни ҳам унутиб, ўзини қаерга қўйишни билмай ҳадеб ирғишларди. Бу орада етиб келган Абдумаъруф ойисини чақириб чиқди. Насиба опа телеграммани олар экан, почтальонни қўярда-қўймай бир пиёла жойга таклиф этди. Унинг кўзларида севинч ёшлари, хаёллари эса аллақачон ўтмишга учган эди...

Опанинг болалик даври Улуғ Ватан уруши йилларига тўғри келди. Уйда тўнғич фарзанд бўлганлиги сабабли у кўпроқ бувисининг тарбиясида бўлди. Бувиси Малика Комилова паранжини биринчилар қатори ташлаган, саводсизликка қарши кураш даврларида ўзбек аёлларига хат-савод ўргатишда етакчилик қилган маърифатпарвар аёллардан бири бўлиб, у ўзидаги илмга чанқоқлик, тиниб-тинчимаслик каби фазилатларни Насибага юқтира олган эди. 1955-йилда Собир Раҳимов районидаги 23-ўрта мактабни тугатган Насибани «Ким бўлсам экан?» деган савол кўп қийнагани йўқ. Болалигидан қон-қонига сингиб кетган ўқитувчилик касбига меҳр қизчани Тошкент Давлат педагогика институтининг филология-тарих факультетига етаклаб келди. Беш йил давомида студентларнинг илмий-педагогик конференциялари ва педагогик практикаларида актив иштирок этди. Айниқса, IV курсда ўқиб юрган пайтида 34-мактабда ўтказилган практика мобайнидаги изланувчанлиги, ғайрат-шижоати, ўз билимига пухталиги мактаб маъмуриятининг эътиборини тортди. Дирекция томонидан илтимос билан шу мактабда ишга олиб қолиниши Насибанинг илк муваффақиятларининг дебочаси бўлди. Шундай қилиб, V курс талабаси институтни тугатмай туриб педагогик фаолиятини бошлаб юборди. Мана, шунга ҳам 30 йил бўлибди. Ўшандан буён кўп сувлар оқиб ўтди. Шу пайтгача бирор марта ҳам танлаган касбидан афсусланган йўқ.

41-ўрта мактабда ишлади, сўнгра 102-мактабга ишга ўтди. 1979 йили илмий бўлим мудирлиги вазифасига кўтарилди. 1983 йилдан бошлаб Октябрь район халқ маорифи бўлими тавсияси билан 141-ўрта мактабда директорлик лавозимида ишлай бошлади. Опанинг ташкилотчилик лаёқати қирралари шу ерда намоён бўлди.

Мактабда иш кўп эди. Биринчи кунданоқ ремонтга эътибор кучайтирилди. Мактаб томи эскириб кетгани учун бутунлай янгиланди. Иситиш системалари ҳам қайтадан ўтказилди. Натижада қишда қават-қават кийим кийиб ўтирадиган ўқувчилар биринчи марта енгил нафас олишди. Бу ишлар оталиқ ташкилоти ҳисобланган Сув хўжалиги министрлиги ёрдамида бажарилди. Буниси ҳам осон кўчмади. Бир неча бор министрликка қатнаш, қабулхоналарда соатлаб қолиб кетишлар кўп бўлди. Хуллас, мақсадга эришилди.

Мактабда стендлар, плакатлар янгиланди. Синф хоналари ва фан кабинетлари кўргазмали қуроллар билан бойитилди. Спорт майдончаси вужудга келди. Мактаб ҳовлисида асосан ўқувчиларнинг кучи билан кўкаламзорлаштириш ишлари олиб борилди.

Мактаб ислоҳоти болаларда мустақил фикрлашни ривожлантириш масаласини олдинга сурди. Шунга мувофиқ биринчилар қаторида бу ерда олти ёшлилар синфлари ташкил этилди. Кичкинтойларга иккитадан ўқув ва дам олиш хоналари ажратилди. Ўйин хоналари барча керакли буюмлар, телевизорлар билан жиҳозланди. Олти ёшлиларга таълим бериш Азиза Раҳимова, Наима Насриддинова каби тажрибали ўқитувчилар зиммасига юклатилди. Мана шу тадбирлар ўз самараларини бера бошлади. Мактаб шаҳарда тилга тушди.

...Насиба опа Алимова шуларни хаёлидан ўтказар экан, қалби қувончга тўлиб кетди. Устига-устак бу хушхабар опага яна қанот бағишлади. Бу шарафли унвон ўзининг зиммасига яна жиддийроқ вазифаларни юклашини у яхши билар эди.

Табригимизни қабул этинг, аълочи опа!

Дония ЗОКИРОВА.

Ҳамшаҳарлар, хизматингиздамиз!

Музқаймоққа дил чанқоқ

Кўпинча қўлимизга музқаймоқни олганимизда унинг қоғозига туширилган «Ташхлодокомбинат» муҳрини кўрамиз. Ҳа, ана шундай лаззатли сут таомини ишлаб чиқарувчилар «Ташхлодокомбинат»да меҳнат қилишади.

Комбинат шаҳримиз аҳлига яна қандай янги номдаги музқаймоқлар етказиб беради? Ичига солинадиган масаллиқларда қандай сифат ўзгаришларига эришилади? Бу саволлар бизни комбинат томон чорлади.

«Ташхлодокомбинат»нинг ишга туширилганига ҳали ўн йил ҳам бўлмади. Шунга қарамай корхона ўзининг ҳар кунги 35 тонналик музқаймоғи билан илғор ишлаб чиқариш коллективларига тенглашиб олди. Агар доналаб ҳисоблайдиган бўлсак, ҳар куни 350 минг киши бу маҳсулотни истеъмол қилар экан.

У сут, сариёғ, шакар , крахмал, шоколад, какао ва бўёқлар аралашиб музқаймоқ ҳолига келгунча бир қатор технологик жараёнлардан ўтади, «Дерби» ва «ОЛБ» маркали автоматларга тушгач, тайёр ҳолатга келади. Саралловчилар автомат линияларидан тушаётган нонли ва қоғозли музқаймоқларни олиб махсус картон қутиларга жойлаштирадилар, унга комбинат муҳрини босиб савдо дўконларига жўнатадилар. Хўш, унинг сифатини қаердан билишади?

— Иш жараёнидаёқ бу нарса маълум бўлиб қолади, — дейди «Ташхлодокомбинат» директори Р. Ф. Хўжаев. — Маҳсулотга солинадиган масаллиқ ажратилган нормадан кам бўлса ёки вақти, ҳарорати каби технологик ҳолатлари бузилса, сифатга дарҳол путур етади. Бу пайтда зудлик билан олдини олишга ҳаракат қиламиз. Сўнгги пайтларда биз бу масалада дуруст натижаларга эришяпмиз. Негаки, маҳсулотимизни халқ баҳолайди.

Ҳозирги кунда қаймоқли, мағизли, какаоли ва пломбир музқаймоқларини қоғозли, нонли ва ясси вафлили ҳолатида ишлаб чиқарилаяпти.

Ёз мавсумида эса мевали музқаймоқ чиқариш топшириғи берилган. Аммо бунинг уддасидан чиқишга имконимиз йўқ. Чунки мева маҳсулотлари етказиб берилмаяпти. Мана, яқинда қулупнай мавсуми ўтди. Ўша қулупнай етказиб берилмагани учун бундай музқаймоқ чиқмай қолди. Шу кунларда олча, ўрик сингари мевалар пишиқчилиги бошланди. Бу нарсалар бериб турилса, бажонидил мевали музқаймоқ ишлаб чиқарган бўлардик. Ишчиларимизнинг асосий қисмини комсомол қизлар ташкил қилади. Улар орасида Арофат Иноятова, Нафиса Абдухалилова, Ҳакима Обиджонова, Гулчеҳра Қосимовалар корхонада алоҳида ўрнак кўрсатиб келишмоқда.

Дарҳақиқат, автоматлардан тайёр тушаётган музқаймоқларни қутиларга жойлаётган қизларнинг қўли-қўлига тегмайди. Ҳароратнинг пастлигига қарамай минглаб дона мазали музқаймоқларни етказиб бераётган қизларга, тиним билмас иссиқ қўлингиз сира дард кўрмасин, демоқчимиз.

Ф. ҲУСАНОВА,

«Мушоҳада» мухбири.

Савол — жавоб

Марҳамат, сўрайверинг

В. СОАТОВ: Мен турмуш ўртоғим билан ажралиш учун судга ариза берганман. Болалар мен билан яшаяпти. (Хотинимни нопокликда айблаяпман, бунга далилим бор). Ҳозир суд олдида болаларни ўз тарбиямда қолдириш талабини қўяман. Айтингчи, суд болалар манфаатини кўзлаб қарор чиқарадими? Агар болалар хотиним тарбиясида қолса бобо ва бувилари уларни бориб кўришга ҳақлими?

Жавоб: Ўзбекистон ССР оила ва никоҳ кодексининг 46-моддасига мувофиқ суд никоҳдан ажратиш тўғрисида ҳал қилув қарорини чиқарган пайтда, зарур ҳолларда, вояга етмаган болаларнинг ва меҳнатга лаёқатсиз эр ёки хотин манфаатини ҳимоя қилиш чораларини кўради. Бунда болаларнинг хоҳиши ва бошқа ҳолатлар эътиборга олинади.

Бобо ва буви ўз набираси билан кўришиб туришга ҳақли. Ота-оналар бобо ва бувига ўз набиралари билан кўришиб туришга имконият бермасалар, агарда бундай кўришиш болаларнинг нормал тарбияланишига халақит бермаса ҳамда уларга зарарли таъсир қилмаса, васийлик ва ҳомийлик органи шу органлар белгилаган тартибда бобо ва бувига уларнинг набираларини кўрсатишга ота-онани мажбур қилиши мумкин.

А. АЗИМОВ: Мен «Жигули» маркали автомашинани олганимга бир неча йил бўлди. Ҳозир хотиним номига ўтказиш масаласи қўйилаяпти. Шундай қилсам бўладими? Давлат пошлинаси қанча бўлади?

Жавоб: Ҳа, бўлади. СССР Ички ишлар министрлиги томонидан 1975 йил 20 январда тасдиқланган автотранспорт воситаларини рўйхатга олиш қоидасининг 35-бандига биноан агар автомобиль эр-хотинларнинг бирга яшаётган даврида харид қилинган бўлса, эр-хотинлар бир-бирлари билан келишган ҳолда, биргаликдаги берилган аризаларига кўра ГАИ органларида эр ёки хотин бир-бирларига ўтказишни расмийлаштиришлари мумкин. Бунинг учун нотариал конторасида шахсий мулк ҳуқуқи гувоҳномасини олиш керак. Тўланадиган давлат пошлинасининг нархи 50 тийин.

У. ҚОСИМОВ: Мен кооператив ташкилотига қарашли уйда тураман, энди ўғлимникига кўчиб ўтиш ниятим бор. Айтингчи, кооператив уйни бошқа киши (қариндошим)га ўтказиб, аъзолик бадалини қайтариб олсам бўладими?

Жавоб: Ҳа, мумкин. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг 1988 йил 31 мартдаги 406-сонли «Уй-жой қурилиш кооперациясини такомиллаштиришни жадаллаштириш чора-тадбири» ҳақидаги қарорининг 6-бандида кўрсатилишича, агар уй-жой қурилиш кооперативи аъзоси квартира учун пай тўловини тўлиқ тўлаб бўлса кооперативдан чиқарилган тақдирда пай тўловини кўрсатилган миқдорда қайтариб олиши, квартирани ўзининг қариндошларига ёки бошқа кишиларга (агар улар қонунга биноан кооператив аъзолигига кириш ҳуқуқига эга бўлсалар ва ўзларига кооператив уставида кўрсатилган талабларни бажариш учун мажбурият олсалар) топшириши мумкин. Бунда кооперативдан чиқаётган кишининг оила аъзолари ҳуқуқи поймол қилинмаслиги керак.

А. ҲАСАНОВ,
ҳуқуқшунос.

Меҳмон—отангдан улуғ

Бир меҳрибон инсон қани?

Офтоб аямай нур пуркайди. Иссиқдан ҳолсизланган кексалар ёки болалик оналар соя-салқин жой излаб атрофга жовдирашади. Ниҳоят юзларидаги терларини артиб, ўзларини ичкарига уришади. Аммо бу ерда ўтиришга ўриндиқ йўқ, оёқда мадор қолмагач, ғадир-будур бетон полга чўкишади. Қизиғи шундаки, ташқарида сон-саноқсиз скамейкалар қуёшда қовжираб ётибди.

Кутиш залининг манзарасини чизишда давом этамиз: оёқ остида қоғоз бўлаклари, музқаймоқ қолдиқлари, ҳар хил латта-путталар мундоқроқ ахлатхонани эслатади. Ҳамманинг юзи тердан қизарган, қоғоз елпиғичлар келтираётган иссиқ шамол кўнгилни беҳузур қилади. Болаларнинг қийчуви, гўдаклар чинқириғи, катталарнинг шовқин-суронига тепловозлар гудоги қўшилиб, антиқа бир кўринишни вужудга келтирган.

Эҳтимол, ҳамшаҳарларимиз сезишмасада, пойтахт меҳмонлари бу ернинг Жанубий темир йўл вокзали эканлигини аллақачон пайқаб олишган бўлса керак. Ҳа, худди шундай.

— Тавба, — деди кимдир фиғони фалакка чиқиб, — Лоақал қўл ювгани сув ҳам топилмайди-я...

Танишдик. Бу куйинчак киши Яккабоғ шаҳридан Аловиддин Исҳоқов эканлар.

Ҳарбий хизматдан қайтаётган оддий солдат Солиҳ Сафаров ҳадеб автомат телефонни муштлаяпти.

— Ҳе, савил қолгур, — дерди у жаҳл билан, — бу матоҳлар савлатга ўрнатилганми! Бирортаси ишламаса-я! Полкдошимнинг ота-онасига ўғлининг келаётганини айтиб, хурсанд қилмоқчи эдим...

— Хафа бўлманг, ука — деди Вобкент районидан Назима Қодирова, — Тошкентда меҳмонларни тунайдиган ҳам бўлишибди. Ҳозиргина менинг сумкаларимни ўмариб кетишди...

Аллаким чайқовчилардан нолиб кетди.

— Ҳа, булар бемаза қовуннинг уруғидай сероб, — деди вокзал навбатчиси С. Илёсов, — анча олдин 5—10 тадан билет олиб қўйишади-да, поезд жўнайдиган куни 4—5 баравар ортиқча нархда пуллашади. Бу текинхўрлардан қутулишнинг ҳеч иложи бўлмаяпти...

Бу ерда ҳамма нарса пулга чақилади. Кооперативларнинг кўплигини-ей... Кооператив киракашлик, вагон-меҳмонхона... Узр, аммо айтмасликнинг иложи йўқ: бир ўспирин икки қўли билан шимининг боғичидан ушлаб, 15 тийин излаб зир югуриб юрибди. Суриштириб билсак, ўн беш тийин бўлмаса кооператив ҳожатхонага ҳам қўйишмас экан.

Болалик оналар хонасига бош суқиб бўлмайди. Дим, ҳаммаёқ ифлос, деворлардаги сувоқлар кўчиб кетган. Раҳбарлар кабинетларидаги кондиционерлардан бўлак бирорта совутгич ишламайди. Бу ерда оналардан кўра эшик оғаларига ортиқча пул қистириб кириб олган ёшлар кўп экан.

— Нима бўпти, — кулади навбатчи ҳамшира А. Бегиева, — бу дўндиқчалар ҳам 4—5 йилдан кейин она бўлишади...

Ташқарида эса болалик оналарнинг кўпчилиги бетон полда ўтиришибди.

Биз милиция навбатчиси Петр Арутюнянга рўбарў бўлдик:

— Сумкалар, чемоданлар ўғирланаётган эмиш...

— Нима қилайлик, — деди маъмурий орган ходими, — атиги битта хона. Ушлаб келган жиноятчини сақлаб туриш учун постдаги иккита милиция ходимини чақиришимиз керак. Улар бу ёққа келиши билан яна йўловчиларнинг буюмларини шилиб кетишади. Тартиббузарларни сақлайдиган қулфкалитли яна бир хона бўлса экан... Ўтган ойда вокзалда 79 та жиноят содир бўлди, 12 та чайқовчини ушладик.

Шу ердаги «Тошкент» ошхонаси таомларини оғизга олиб бўлмайди. Оқибатда таомларнинг 60 фоизи чиқитга чиқиб, ахлат қутиларига тўкиб юборилмоқда. Бу эса кўпчиликнинг ҳақли эътирозларига сабабчи бўлаяпти.

Баъзан хизматнинг тўғри ташкил этилмаганлиги туфайли минг хил азоб билан аранг билет олган йўловчилар поезддан қолиб кетишмоқда. Чунки поездлар атиги 3 минутгина тўхтаганлиги учун ур-йиқитда баъзан кексалар вагонларига вақтида етиб боришолмаётир.

Ҳикоямизга йўловчилардан бири якун ясади:

— Хуллас, йўл азоби — гўр азоби, деганлари рост. Қачон биз ҳам бошқаларга ўхшаб роҳатижон сайри-саёҳатга етишар эканмиз-а? Бу ерда эса аҳволимизга қайишадиган бирор меҳрибон инсон топилармиди...

Д. ОБЛАЕВ,
«Мушоҳада» мухбири.

Газетхон: фикр билдирмоқчимиз!

Олдингдан оққан сув қадри

Мақолани ўқиб гўё йўқотган нарсамни топгандай бўлдим. Мен ҳам «Жангоб», «Октябрь» бозори ва улар ёнверидаги булоқларни яхши биламан. Қиш чилласида челак билан шу булоқлардан сув таширдик, зилол сув таъми ҳанузгача оғзимда қолган.

Булоқ ва чашмалар ҳақидаги гаплар оғиздан оғизга кўчиб юрар, илгари бу ҳақда бирор киши ботиниб гапиролмасди. Энди газетада чоп этилибдими, бас, гап гаплигича қолавермаслиги керак. Менимча, бу хайрли ишни асло кечиктирмаслик, булоқлар кўзи очилгач, унинг атрофларини бежирим ва озода сақлаш имкониятларини топмоқ зарур.

Қаранг-а, яқиндан оққан сувнинг қадри йўқ, деб шуни айтар эканларда. Шундай оёғимиз остидан булоқ суви биқирлаб чиқиб ётсаю, биз уни эъзозлаш ўрнига ахлат тармоқларига буриб юборсак, ахир бу ноинсофликку!

Ф. НУРИДДИНОВ,
меҳнат ветерани.

Нафи тегади

Отахонимиз Абдуфаттоҳ буванинг ниятлари самимий, ёш оилалар тақдирини ўйлаб ўз «мажмуа»ларини газетхонлар эътиборига ҳавола қилибдилар. Аммо лойиҳанинг баъзи бандларидаги фикрларга қўшилолмайман. Негаки, оилани маълум бир мажмуа асосида ўйлаб кўриш қийин. Менимча, энг аввало, маънавий-маданий ҳамда иқтисодий равнақ ҳамда тарбия масалаларига алоҳида эътибор бермоқ керак. Бувамиз «мажмуа»ларида ана шу фикрлар ўз ифодасини топмабди. Турмушнинг бузилмаслиги кўп жиҳатдан аёллар меҳнатининг даражасига ҳам боғлиқ. Бу борадаги муаммоларни бартараф этмай туриб оилани мустаҳкамлаш қийин.

Ҳар қалай, «мажмуа» тўлдирилиб, никоҳ органларига бериб қўйилса, унинг озми-кўпми, нафи тегиши табиийдир.

Ҳ. ЯНГИБОЕВ,
Тошкент педагогика институти студенти.

Комсомол нега жим?

Аввало, «мажмуа» ҳақидаги фикр туғилишининг ўзини табриклаш керак. Тарбия — фақат ота-онанинг эмас, ҳамманинг иши. Шу жиҳатдан қараганда, агар мажмуа тўлдирилиб, никоҳ бюроларига топширилса, бўлажак ёш оила аъзолари зиммасига жиддий масъулиятлар юклаб қўйилган бўлур эди.

Мен бир нарсага ҳайронман: жажжи газета ўртага ташлаган бу муҳим масала нега ёшлар ташкилотлари, айниқса, республика комсомоли Марказий Комитети эътиборини тортмаяпти? Менимча, «Ёш оила мажмуаси» лойиҳаси ёшлар газеталарида атрофлича муҳокама қилиниб, тўлдирилган ҳолда комсомол нашриётлари томонидан китобча қилиб чиқарилиши керак. Бунга комсомол бош-қош бўлиши лозим.

А. АБДУСАТТОРОВ,
Тошкент шаҳар уруш ва меҳнат ветеранлари кенгашининг аъзоси.

Ота ҳақ

Никоҳдан кейин кўп вақт ўтмай ёшларнинг ажралиб кетиши, аёллар бева, гўдаклар тирик етим қолиши тобора ачинарли тус олмоқда. Шунинг учун ҳам «мажмуа» лойиҳаси муаллифининг турмуш қурган икки ёшнинг туғилган ёки туғилажак фарзандлар, қайната ва қайнаналар олдидаги масъулиятини кескин ошириш ҳақидаги фикрларига тўла қўшиламан. Бир фожианинг гувоҳиман: тиббиёт ҳамширасини эри беш боласи билан ташлаб, бошқасига уйланиб олди. Уй қайнана номида, қайнананинг ўзи эса қизиникида яшайди. Хоналар камчил, бева аёл амал-тақал қилиб уй қурай деса, қайнана рухсат бермайди. Қонунимиз ҳам уй бошқа бировнинг номида бўлгач, бечора ҳамширани четлаб ўтаяпти. Бунинг устига янги хотин ҳисобига яшаётган собиқ эр фарзандларига алимент ҳам тўламайди.

Ҳа, отахон ҳақ. Қонунларимиз оилага нисбатан кучсизлик қилаётгандан кейин ҳаёт тарзимизга тез сингиб кетиши мумкин бўлган ўша «Мажмуа» кучидан фойдаланиш керак. Бу ишни охирига етказишда комсомол ташаббускор бўлиши керак. Аммо унинг ёшликка хос жўшқинлигини сезмаяпмиз.

А. ФАТТОҲОВ,
педагог.

Донобува даврасида

Табаррук туйғу

Азизларим, инқилоб суронларида от суриб, фашизмни ўз уясида янчиб ташлаган, қатағон йилларида жабру ситамлар гирдобида бўлсамда, ҳамиша Ленин ишига, партия ғояларига комил ишонч билан яшаб келаётган бобонгизман. Ҳаётнинг аччиқ-чучукларини хўп тотиб кўрдим. Худди шунинг учун ҳам мана иккинчи йилдирки, турмуш сабоқлари, панду ўгитларим билан баҳоли қудрат Сиз, муҳтарам муштарийлар хизматингизни адо этиб юрибман. Зеро, қари билганини пари билмас, деганларидек ёзмишларим Сиз муҳтарамларга маъқул бўлаётган эканки, мухлисларимдан жуда кўп мактублар олаяпман. Уларда каминаи камтаринга қатор саволлар билан мурожаат қилинган. Шулардан бири қуйидагича: «Бувижон, инсоннинг қудрати нимада?»

Аввало, бутун олам тождори бўлмиш инсоннинг буюклиги шундаки, она табиат унга битмас-туганмас ақлзаковат ато этган. Инсонда қалб бор, тафаккур бор, ҳиссиёт бор. У қаҳрда қуюн, меҳрда дарё. Аммо вужудимиздаги барча ҳиссиётлар ичида энг кўрками ва табарруги дўстлик туйғусидир.

Онага меҳр ва она севгиси, ёрга муҳаббат ҳамда Ватанга садоқат ҳисси — булар қалб гулшанининг минг хил жилодаги камалаклари, бироқ дўстлик туйғуси ўз эзгулиги билан ҳаётбахш, айни пайтда ўлчов бирлигининг бирор тарозисига сиғмайдиган ниҳоясиз қудрат ҳамдир.

Халқимизда «Дўсти йўқ — тош, кам-кўсти йўқ — қуёш», деган нақл бор. Бинобарин, бирорта дўсти, ўртоғи бўлмаган шахсдан ҳар қандай қинғирликни кутиш мумкин. Буни кундалик турмушимизда жуда кўп марта синовлардан ўтказганмиз.

Айниқса, қардошлигимизга қиёс йўқ. Очиқ эътироф этиш лозимки, ҳаммамизга тенглик, озодлик бахш этган буюк инқилобнинг ўзи ҳам инқилоб доҳийларининг халқлар ўртасидаги шу муқаддас туйғуни эъзозлаганликлари самарасидир. Тарихга бир нигоҳ ташланг, азизларим. «Искра» турли миллат ва элатлар ҳамкорлиги туфайли яширин йўллар билан ўндан ортиқ давлатларни кезиб ўтиб, Россияга тарқаларди. Ленинни ҳимоя қилган немис ва поляк ишчилари, швецар зиёлилари, фин машинистлари, швед балиқчиларининг буюк инқилобимиз рўшнолигида ҳиссаси камми?

Партия даҳоси туфайли тенг ҳуқуқли ўн беш паҳлавондан иборат қудратли оиламиз вужудга келди. Навқиронлигимни эслайман: дадамдан иттифоқ нима, деб сўрагандим. Ўшанда у киши халқ оғзидаги афсонани ҳаётга кўчириб, қўлимга ўн беш дона гугурт чўпини берган эдилар: «Қани, ҳаммасини бирваракайига синдириб кўрчи». Табиийки, кучим етмаган. Яна дадам кулиб дедилар: «Мана, кекса ҳолимга бу чўпларни битта-биттадан ҳатто мен синдироламан». Шундай қилдилар. Сўнгра жиддий тусга кириб айтган жарангдор ўгитлари ҳамон эсимда: «Ўғлим, олтовлон ола бўлса, оғзидагин олдирар, тўртовлон тугал бўлса, ёвни доғда қолдирар. Бу гапнинг мағзини чақ, бола. Биз инқилоб қардошлик ипи билан мустаҳкам боғланган ўн беш (у пайтларда ўн олти эди) республиканинг эркин ва ихтиёрий иттифоқимиз. Бизнинг кучимиз ана шу иттифоқнинг аҳиллигида...»

Ўзим гувоҳман: ўша пайтларда Ғарбнинг айрим корчалонлари орамизда адоватни авж олдириб, ўзаро гиж-гижлатиб қўйишга кўп уринишган, аммо биз эркин инсон бўлганимиз учун ҳам дўстлигимизни кўз қорачиғидай асраб, ғоявий кўпорувчиларнинг боплаб адабини бериб келганмиз.

Шундан кейин «давлатманд»лар дунёдаги энг манфур куч — фашизмни бизга қарши қўзғатишди, уруш Иттифоқни чок-чокидан сўкиб юборади, ҳар бир халқ ўзи билан ўзи овора бўлиб қолади, социализмни осонгина бўғизлаб ташлаймиз, деб ўйлашди. Аксинча, жангларда тобланган дўстлигимизнинг метин деворига урилиб, ўзларининг бошлари ёрилди.

Ўзим гувоҳман: қорақалпоқ номдори Иноят Наврўзов (у Совет Иттифоқи Қаҳрамони) асирга тушган грузин дўсти Арсен Жамашвилини қутқазиш учун фашист штабига кириб бориб, ўн бир офицерни ер тишлатди, ўзи ярадор бўлгани учун ўн иккинчи фрицга биродарини опичлатиб, бўлинмасига қайтди. Томдилик қозоқ йигити Алдаяр ярадор сафдоши украин Микола Чубанни изғирин қор бўронларини писанд қилмай белорус ўрмонларида елкасига боғлаб эмаклаганича ўн олти километр йўлни оч-наҳор босиб ўтиб, фашистлар чангалидан қутқазиб қайтди.

Азизларим, ҳали айтганимдай дўстлик қудратининг ўлчови йўқ. Бу беғубор ҳиссиёт қалбларимизнинг жарангдор тори сифатида, айниқса, тарихдай кўҳна бизнинг элимизда авж пардаларда янграйди. Ахир, зилзиладан ҳарсиллаб қолган ўзбек юраги — Тошкентимизнинг қаддини тиклаган, унга навқиронлик бахш этган ҳам шу синашта дўстлигимиз эмасми?

Олтин—ўтда, дўст—кулфатда билинади, дейдилар. Бировимизнинг бошимизга ташвиш тушиб қолса, ҳаммамизнинг вужудимиз зирқирайди, ҳамдардлик билан дарҳол ёрдамга шошиламиз. Бунга Чернобиль фожиаси, арман ва тожик халқлари бошига тушган офатлар чоғидаги саховатпешалигимиз ҳеч қанақа изоҳ талаб қилмайдиган далилдир.

Ҳа, дўстлик офтобдан иссиқ, бўрондан кучли, унинг оромига фақат софдил қалблargина ошно бўла олди, раҳнагўйларни дўстлик тафти жизғанакка айлантириб қўйиши, довули чирпирак қилиши азалдан маълум. Буни халқларимиз ўртасидаги иттифоққа нифоқ солишга ҳамиша интилиб келган ялмоғиз, Мастон, ўлмас Кашчей, Тошюрак каби ёвуз кучларнинг инқирозга маҳкум бўлганлигининг ўзи яқол кўрсатиб турибди.

Сир эмаски, бу юксак туйғу доимий эътиборга, мурғак гўдакдай ҳамиша авайлаб ардоқлашга муҳтождир. Афсуски, баъзан беларволигимиз туфайли сиз ва биз билан бир ҳаводан нафас олиб, ҳар куни саломимизга жавоб берадиган сирти ялтироқ, ичи қалтироқ нопокларни пайқамай қоламиз. Улар қардошлигимизга раҳна солиш учун биз аҳамият бермаган ҳар қандай қусурдан фойдаланишга интиладилар.

Мана, Фарғона водийсида 10—15 минг нафар ёшлар ишсиз экан. Бузғунчилар бу нуқсонни кўришибдию, маҳаллий партия ва совет органларининг айрим раҳбарлари эътиборидан эса у четда қолибди. Халқимизда бекорчига тош отиш ҳам бир кор, деган ибратли нақл бор. Бекорчи учун кўча ҳандон, уй зиндон, аламидан чекади, ичади, беихтиёр ёмон йўлга қадам қўяди. Буни ҳаммамиз яхши биламизку, ахир!

Миллий адоват кўпирганда у ота-онани ҳам, ёрубиродарни ҳам, пушти маҳсулимизни ҳам тан олмайди. Улуғ Энгельс миллий ҳиссиёт билан ўйнашиб бўлмайди, кўпгина қирғинбарот урушлар шу ҳиссиётни қитиқлаш туфайли келиб чиққан, дея бежиз башорат қилмаган эди. Худди ана шунинг учун ҳам биз буюк Иттифоқимиз ташкил топган дастлабки кунларданоқ қардошлик туйғусини муқаддас билиб, уни кўзу қош узра асраб келаяпмиз.

Бугун мен, азизларим, ўзим тенги нуронийларнинг доно кексаликка хос ақли-заковатига мурожаат қилаяпман: ўзингиз бешигини тебратган дўстлик деб аталмиш табаррук туйғудан фарзандларнинг бебаҳра бўлишига асло йўл қўйманг. Заминдай қадимий ўзбек бобокалонларидан қолган бебаҳо мерос, инқилоб туфайли биз орттирган энг ноёб бойлик — дўстлигимиз, қардошлигимизку, ахир!

Донобувага А. НУРБЕК ҳамсуҳбат бўлди.

...Қараб қолдим йўлингга зор-зор,
Кўзларимда ишқнинг учқуни.
Қилсанг эди, жоним дил изҳор
Байрам бўлар бил ўша куни.

Ойнадан ўпкаламанг

Иснод эмасми?

Маҳаллаларда ҳар куни бир хушхабар: кимнингдир оиласида янги фарзанд туғилади, биров машина сотиб олади, яна бир хонадонда тўй тараддуди. Буларнинг ҳаммаси яхши. Бироқ ўзларининг ноқобил хулқ-атворлари билан гап-сўзга қолиб кишилар оромини бузиб юрганлар ҳам йўқ эмас.

Урол Тансиқбоев номли массивда участка инспектори, милиция лейтенанти Собиржон Шарипов билан ана шу хилдаги ҳуснбузарлар ҳақида суҳбатлашдик.

Тамара Наливка 2-Тансиқбоев массивининг 1-уйида истиқомат қилади. Уч боласи бор. Ҳеч қаерда ишламайди. Унга панд-насиҳатлар кор этмайди. Қари онаси билан доимо жанжаллашиб, қўшнилар тинчини бузади.

●

Ҳафиз Умаровнинг ёши 50 дан ошган. Айни кишиларга ибрат кўрсатиб, каттаю-кичик — ҳаммадан ҳурмат-иззат кўрадиган пайти. Бироқ унинг қилмишидан 1-Тансиқбоев массивидагилар безор бўлишган. Ичкиликка ружў қўйган бу кишини ҳушёр, ичмасдан юрганини кўрмайсиз.

●

Равшан Жўраев айни қирчиллама ёшида. Вужудидан куч-қувват ёғилиб турган бир пайтда беш ойдан бери ишсиз. Милиция ҳисобида туради. 3-Тансиқбоев массивидаги 28-уйда яшайдиган бу 22 ёшли навқироннинг бекор юриши қонунга ҳам, турмуш тарзимизга ҳам тўғри келмайди.

●

Ёши элликларга яқинлашиб қолган Ғулом Тошмуҳамедов «Феруза» кооперативида раис бўлиб ишлайди. Иссиқ таомлар пишириш билан шуғулланадиган кооператив раҳбарининг номи бир неча марта медицина ҳушёрхонаси рўйхатида қайд этилган. Топган пулини ичкиликбозликка сарф қилаётган бу кишининг қилмишидан 1-Тансиқбоев массивидаги 7-уйда истиқомат қилаётганлар ерга қарашади.

●

Афсуски, орамизда бундай кишилар ҳамон учраб туради. Жамиятимиз янгиланиш сари одимлаётган бир пайтда чеҳрадаги доғ каби кўзга хунук кўринаётган бундай ишёқмас, ичкиликбоз ва жанжалкаш кимсалар маҳалла комитетлари томонидан жиловлаб қўйилса ёмон бўлмасди.

С. ШАМСИДДИНОВ.

Табиат — ҳаёт чашмаси

Умуминсоний бурчимиз

Инсоният 2000 йил остонасида турибди. Ҳаёт қандай бўларкин? Озод фикрлар қуш каби парвоз этиб, одамзодни тараққиёт йўлига олиб кирармикан ёки...

Биз яшаётган сўнгги ўн йилликлар илм-фан тараққиётининг, техника ҳамда умумбашарий онг тараққиётининг, энг тезкор босқичига тўғри келди: энергетиканинг қуввати ошди. Илм- фан соҳасидаги назарияларни амалга ошириш имкониятлари кенгайди. Афсонавий лазер нурлари яратилди. Ракеталаримиз Ой, Марс, Венера, Фобос каби сайёраларга етиб борди.

Инсоният илм-фан, техника тараққиёти билан фахрлангани ҳолда, оғир экологик шароитни бошидан кечира бошлади. Биз кечагина бўлиши мумкин бўлган «ядро уруши» хавфидан ташвишга тушиб бонг уриб тургандик. Бугунги кунга келиб эса, бу хавфдан ҳам кўра кучлироқ «хавф» пайдо бўлдики, у тафаккур аҳлини, ядровий уруш хавфидан ҳам кўра оғирроқ изтиробга сола бошлади. Техника тараққиёти, табиатдан хўжасизларча фойдаланишга, унинг ҳаёт манбаларини яксон қилишгача олиб келди. Оқибатда ўрмонлар майдони қисқарди. Дарё, денгиз, ҳатто океан сувлари ифлосланди. Улкан қурилишларнинг оқавалари заҳарли газ ва нефть маҳсулотлари, унинг чиқиндилари билан ифлосланиб, табиатнинг кўпгина жонзотларини ҳалокат ёқасига олиб келди. Шу жумладан одамзодга, Ер юзига жиддий хавф солаётган «Парник эффекти» деб аталган даҳшатли ҳодиса содир бўлди. Ҳавога таралаётган углевод ҳамда фреон газларининг бениҳоялиги, жанубий ер шари осмонининг озон қатламини емириб, ўрнида заҳарли газлар қатлами (парниксимон) пайдо бўлдики, заминимизга жиддий хавф туғдира бошлади.

«Парник эффекти» Шимолий ва Жанубий муз тоғларининг эришига, океан ва денгиз сувларининг бир неча метр кўтарилишига, бу нарса ўз навбатида замин экологиясини ўзгартириб юбориши ҳақидаги жуда катта илмий баҳсларга сабаб бўлди. Денгиз сувларининг кўтарилиши, айрим давлатларинигина эмас, ҳатто қитъаларга ҳам жиддий хатар туғдириши мумкинлиги ақл ва тафаккурни бирга ҳаракат қилишга ундади.

Бунинг устига одамзод сўнгги асрнинг 80-йилларида ўта хавфли юқумли касаллик юқдириб олди. Бу касалликнинг янада хавфлироқ томони шундаки, ўзидан юқумли микроблар тарқатгани ҳолда, бир неча йил мобайнида инсон танасида яширин кечиши мумкин экан. Сир эмаски, ошқозон ва ичак, юрак, гепатит, рак каби касалликлар тобора ортса ортиб бораяптики, камаётгани йўқ. Дунё соғлиқни сақлаш комитети маълумотига кўра ҳозир СПИД билан касалланганлар сони 250 минг кишидан ошиб кетди. Мазкур касалликни даволаш учун керакли дори-дармонлар синовдан ўтказилаётганлиги, зарур антибиотиклар ҳали кашф этилмаганлиги вазиятни янада жиддийлаштиради. Унинг касофатларига асосан: гиёҳвандлик, маънавий бузуқлик сабаблари матбуот орқали эълон қилиниб турибди. Чунки, касалликка қарши курашиш учун, унинг илдизини аниқлаш катта аҳамиятга эгадир. «Спид» тарқалган мамлакатлар сони— 1988 йилнинг июль ойигача 140 та деб топилган. Афсуски, улар ичида бизнинг мамлакатимиз ҳам бор.

Айрим олимларнинг фикрича, энг даҳшатлиси, «парник эффектининг» тезкорлик билан ривожланиши натижасида инсоний онг ўз функциясини бажаролмай қолиши мумкинлигидир. Лекин ақл-идрок билан иш тутилса, жамики давлатлар биргаликда ҳаракат қилса бу жиддий хавфнинг олдини олиш мумкин экан. Биринчи навбатда ядро синовларидан воз кечиш зарур. Улкан корхоналарнинг табиатга чиқараётган заҳарли газларини, чиқиндиларини иложи борича йўқотиш, фильтрловчи қурилмалар билан тозалаш, табиатга сочилаётган пестицидлардан воз кечиш мақсадга мувофиқдир. Давр электромобилларга, қуёш батареяси билан ҳаракатланувчи двигателларга ўтиш, ҳеч бўлмаганда двигателлардан чиқаётган углевод газларини иложи борича камайтирадиган бошқа хил ёқилғиларга ўтиш кераклигини тақозо этаяпти. Олимлар олдида жуда кўп чигал жумбоқлар турибди. Бу жумбоқларни ҳал этиш учун эса эҳтимол, кўп йиллар керак бўлади.

Ўйлаб кўрсак, юқоридаги жамики зиддиятлар ғойибдан келган эмаски, уни одамзод ҳал этолмаса...

Қуёш батареяси билан, электр қуввати билан ҳаракатланувчи двигателлар мавжудми? Мавжуд! Фақат уни такомиллаштириш хусусида кенгроқ ижод қилиш керакка ўхшайди. Заҳарли дорилардан кўра биологик кураш йўлига ўтиш мумкинми? Мумкин!

Катта корхоналардан чиқаётган заҳарли тутун ва оқиндиларни фильтрлаш қурилмалари мавжуд. Лекин бундай қурилмалардан ҳамма ерда бир хилда ижобий фойдаланилаётир деб айтиб бўлмайди, албатта. Фақат ҳамма гап бир тану бир жон бўлиб ҳаракат қилишда...

Табиатнинг ҳаёт ўпкаси бўлгани ҳолда, наҳотки мевазорлар, ўрмонлар бунёд этишни ҳам пайсалга солсак. Наҳотки, республикамизнинг икки ҳаёт томири бўлган улкан дарёларини бугунга келиб ҳам заҳарлаб турсак? Кейинги пайтларда халқимизнинг ажойиб удумлари ариқ, анҳор, сой бўйларини тозалаш, оқар сувларни пок сақлаш унутилиб бораётганга ўхшайди.

Тошкент шаҳри ва унинг атрофидаги истаган ариқ, анҳор, жар сувлари атрофини бориб кузатсангиз, наинки, сувларни пок сақлаш, қирғоқларигача ахлат чиқиндилар билан тўлдириб ташланганининг гувоҳи бўласиз. Табиатни пок сақламоқ, боғлар яратмоқ, экологияни тикламоқ ҳар бирimизнинг инсоний бурчимизга, юрак даъватимизга айланмас экан, биз ердаги ўрнимизни, ҳаётимизни шараф билан адо этаяпмиз, дейишга ҳақли эмасмиз. Чунки, биздан кейин ҳам ер юзида галактикамизнинг онгли вакили бўлиб инсонлар яшаши керак! Яшаши шарт! Ер, Сув, Ҳаво, Қуёш жамики борлиқ, табиат заминдаги туғилажак авлодларнинг, сизу-бизга ўхшаган одамзод қавми авлодларининг ҳам, таъбир жоиз бўлса, меросий насибасидир. Уларни мана шундай олий насибалардан, майли, нисбий даражада бўлсин, бебаҳра этиш бизнинг давримиз «юкига» тушган энг оғир дашном бўлиши мумкин.

Табиатга нисбатан «бу менинг ишим, сенинг ишинг» дейиш эмас, бу бизнинг умуминсоний бурчимиз деб қарамоғимиз зарур. Табиатни соғломлаштириш эса ҳар биримизнинг қўлимиздан келадиган энг оддий, энг инсоний, энг покиза бурчимиз эканлигига бўлган ишонч ҳар биримизга мададкор бўлсин!

Шуҳрат УМАРОВ.

Жонажон Ватан бўйлаб

Рязань. «Теплоприбор» заводининг маҳсулотлари қўлланилган ҳамма ерда моддий харажатларнинг, исрофгарчиликларнинг қисқаришига хизмат қилади. Мамлакатимизда биринчи марта ишлаб чиқарилган «Луч—2» сатҳ ўлчагичи —завод махсус конструкторлик бюросининг сўнгги диққатга сазовор янгилигидир.

СУРАТДА: «Луч—2» приборини яратишда иштирок этган конструкторлик бюроси ходимлари.

◎

Молдавия ССР. Приднестровье районлараро овчилик хўжалигининг майдони 170 минг гектардан зиёдроқни ташкил этади. Ана шу ерларнинг қулай иқлим шароитлари, бой набоtот ва ҳайвонот олами кўп сонли саёҳатчиларни, овчилар ва балиқчиларни ўзига жалб этади.

СУРАТДА: «паррандалар олами»нинг бекалари Юлия Степановна Чебан ва Мария Семеновна Мимогляд.

ТАСС суратлари.

«Ёш гвардия» нашриёти чоп этди

Шеърлар, қиссалар, эртаклар

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг «Ёш гвардия» нашриёти китобхонлар ҳукмига қатор янги китобларни ҳавола қилди.

Ёш шоир Ўринбой Қўлдошевнинг «Авторнинг биринчи китоби» сериясида чоп этилган «Погондаги юлдузлар» китоби болалар дунёси, уларнинг ширин орзулари, интилишлари ҳақида ҳикоя қилади.

Ёзувчи Аҳмад Аъзамнинг «Асқартоғ томонларда» қиссаси қаҳрамонлари ҳаётда ўз ўрни, ўз мақсад-аъмолларини белгилаб олишга, озод руҳ, эркин кўнгил билан яшашга интиладилар.

Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати Мирзакарим Пирматовнинг «Ўзимга ишонаман» тўпламига киритилган икки қиссада республикамиз ҳаётида рўй берган ва турғунлик даврида олға силжишимизга тўсқинлик қилган салбий ҳодисаларга қарши фикрлар ифодаланади.

Ватаним, ким келса
сени деб келар,
Дунёга аламлар
мени деб келар.

Истеъдодли ўзбек шоири Жамол Камолнинг икки достондан иборат «Варахша» китоби юқоридаги эпиграф билан бошланади. Она халқимизнинг олис ва ғурурли ўтмиши ҳақида «Варахша»да тасвирланса, «Ражаб Ашуров достони»га Улуғ Ватан уруши қаҳрамони ҳаёти асос қилиб олинган.

Ёзувчи Борис Емельяновнинг «Гайдар ҳақида ҳикоялар» китобига ёзувчи Гайдарнинг жўшқин ҳаёти ва ижоди, асарларнинг ёзилиши ҳақидаги қизиқарли лавҳалар киритилган.

Қорақалпоқ ёзувчиси Хўжамурод Тожимуродов ўзининг «Ов ҳангомалари» тўпламига киритган эртакларини халқ оғзаки ижоди материаллари асосида қайта ишлаган.

Ўйлаймизки, биз тилга олиб ўтган китоблар ўқувчиларнинг ажралмас ҳамроҳларига айланади.

Мирзаумар ХАЛИЛОВ.

Жабрдийдалар беному нишон кетмайди

Адолат оёқости қилинганида

«ҲОЗИР 37-ЙИЛ ЭМАС!» ...Ҳозир ана шу сўзлар тез-тез қулоққа чалинмоқда. Матбуотда ва баъзан эса жуда юксак минбарлардан ҳам гап жиноий жавобгарлик хусусидагина эмас, балки аниқ бир одам шаънига жуда рўй-рост кескин мулоҳазалар ёки фикрлар айтилганида ҳам «ҳа, энди 37-йил эмасда!» деб қўйишмоқда...

Ҳадеб ана шундай таққослайвериш жоиз эмас, деб ўйлаймиз. Ўша йил жароҳатлари ҳали ҳам зирқираб оғриб турибди, оғир кунларни бошидан кечирган кишилар, айниқса буни асло унутишмайди. Ҳозир ҳам тергов вақтида ёки судда хатолар бўлиши мумкин, шундай хатолар учраб турибди ҳам. Зўравонлик истисно этилмайди. Аммо булар ҳуқуққа хилоф жиноий ишлардир ва давлат ўз гражданини муҳофаза этиши шарт.

37-йилда эса одамлар ҳимоясиз қолган эди, ҳатто ҳимояга умид ҳам сўнган эди. Чунки, ғайриқонуний репрессиялар васвасасини авж олдирган Сталин гумашталарининг кўз кўриб қулоқ эшитмаган бебошлиги ҳуқуққа хилоф деб ҳисобланмас эди.

Ульянов Алексей Николаевич, 1878 йилда туғилган, рус. Партиясиз, олий маълумотли, «Союз мука» трестида экономист бўлиб ишлаган;

Ульянов Сергей Николаевич, 1882 йилда туғилган, рус. Партиясиз, олий маълумотли, Ўрта Осиё Давлат университети физика кафедрасида ассистент бўлиб ишлаган.

Ака-ука Ульяновлар Тошкентда Туркистон ўлкаси маъмурияти хизматчилари оиласида туғилишган. Улар дворянлар табақасига мансуб бўлишган, революциядан илгариги йиллардаёқ олий мактабларда ўқиб инженер дипломларини олишган. Худди шунинг ўзи Ўзбекистон ССР ички ишлар халқ комиссариати ҳузуридаги жазоловчи «учлик» учун халқ олдида Ульяновларнинг айбдорлигига етарли далил бўлиб хизмат қилган. 1937 йилнинг ноябрь ойида ака-ука 10 йил қамоқ жазосига ҳукм қилинган. Республика олий суди прокуратуранинг протестига кўра, эндиликда ана шу жиноий ишни кўриб чиқар экан, аксилинқилобчилик аломатларини ҳам, жиноят изларини ҳам топмай, ҳуқуққа хилоф бўлган, судсиз ўтказилган ҳукмни бекор қилди.

Кривошеев Дмитрий Константинович, 1913 йилда туғилган, рус. Асли Воронеж губернасидан, деҳқон оиласида туғилган. Чаласавод, партиясиз. Қамалгунга қадар Тошкент область, Ўрта Чирчиқ районининг Тўйтепа қишлоғида яшаган.

«Совет ҳокимиятига қарши гаплари учун» қамалган. Ўзбекистон ССР Олий суди махсус коллегияси 1938 йил 21 март куни чиқарган ҳукмга кўра аксилинқилобий ташвиқотда айбдор деб топилган ва беш йил муддат билан озодликдан маҳрум этилган, шундан кейин икки йил мобайнида сайловда иштирок этиш ҳуқуқидан маҳрум бўлган;

Кузнецов Константин Филиппович, 1895 йилда туғилган, рус. Асли Қустанай областининг Кречевка посёлкасидан, ижтимоий чиқишига кўра ишчи. Чаласавод, партиясиз, Уйчи районида ошпаз бўлган. Наманган шаҳар, Дзержинский кўчасидаги 12-уйда яшаган.

1939 йилнинг февраль ойида «Совет ҳокимиятига қарши сўзлагани» учун Фарғона область суди томонидан 5 йил озодликдан маҳрум этилган, шундан кейин уч йил мобайнида сайлаш ҳуқуқидан маҳрум бўлган;

Холбеков Ҳайдар, 1874 йилда туғилган, ўзбек. Асли Жиззах районининг Нонсангил қишлоғидан, ўша ерда яшаган. Деҳқон, партиясиз. Колхозда деҳқончилик қилган. На ўқиш ва на ёзишни билган, ҳатто меҳнат кунлари учун бухгалтерия ҳужжатига қўл ҳам қўя олмаган. Аммо шунга қарамасдан ёвуз ният билан аксилинқилобий тарғибот юритишда айбланиб, 1942 йилнинг июль ойида Самарқанд область суди томонидан 10 йил озодликдан маҳрум қилишга ҳукм чиқарилган, шундан кейин эса уч йил мобайнида сайлов ҳуқуқидан маҳрум бўлган;

Яковлев Михаил Иванович, 1892 йилда туғилган, рус.

Асли Челябинск областининг Прудоостровная қишлоғидан, чаласавод, темир йўлда аравакаш бўлган, Тошкент шаҳри Куйбишев кўчаси 76-уйда яшаган.

Ткаченко Иван Иванович, 1893 йилда туғилган, украин. Асли Сталинград областининг Елань қишлоғидан. Дурадгор, Тошкент станциясида ишлаган. Тошкент шаҳар, Қорасув қишлоқ совети, Оқ уй кўчаси 762-уйда яшаган;

Загуменников Тимофей Емельянович, 1901 йилда туғилган, рус. Асли Сталинград область, Вязова районидаги Кранцево қишлоғидан, чаласавод. Темирчи, Тошкент станциясида ишлаган. Тошкент шаҳар, «Болгарский огород» кўчаси, 29-уйда яшаган;

Носов Василий Иванович, 1893 йилда туғилган, рус. Асли Москва областидаги Ильиново қишлоғидан, ойнасоз бўлган. Тошкент шаҳар, Куйбишев кўчаси, 76-уйда яшаган.

Бу кишиларнинг ҳаммаси Тошкент темир йўли 3-уй-жой дистанциясининг ишчилари, партиясизлар, чаласавод одамлардир. Гўё совет тузумини ағдариб ташлашга даъват этишгани учун халқ душманлари деб эълон қилинган. Агар мантиққа суянадиган бўлсак, бу айблов ҳақиқатга сира тўғри келмайди. Аммо шунга қарамай, Тошкент темир йўлининг ҳарбий трибунали далил-исбот қидириб ўзини уринтириб ўтирмай, 1944 йилнинг июль ойида шикоятга ўрин йўқ деб таъкидлаб, айблов ҳукмини чиқариб юбораверди: бу кишиларнинг ҳаммаси 6 йилдан 10 йилгача қамалди, шундан кейин эса ҳуқуқлардан маҳрум этилди.

Кўриниб турибдики, ижтимоий аҳволи ҳам, билими ёки ҳунари ҳам, партияга мансублиги ва миллати ҳам сталинчи—бериячи жаллодлар учун бирор-бир аҳамиятга эга бўлмаган. Адолат, баъзан эса соғлом ақл-идрок ҳам оёқости қилиниб, ялпи репрессиянинг тегирмон тоши айланаверди. Бундан назарда тутилган мақсад — бутун жамиятни зир қақшатиш, халқнинг иродасини кишанлаш эди. Шундай қилиб, «доҳий ва мураббий»нинг иродасига ҳеч ким шак келтирмаслиги лозим эди. Мамлакатда эса унинг ўзи ҳокими мутлақ бўлиши таъминланиши зарур эди.

Тўраев Каттахон, 1901 йилда руҳоний оиласида туғилган, ўзбек. Асли Самарқанд область Митон районидан, партиясиз, чаласавод.

Ишга тааллуқли материалларда Тўраевнинг касби кўрсатилмаган. Оилавий анъанага кўра, эҳтимол отаси изидан боргандир. Ёмон ният билан Советларга қарши ташвиқот қилишда, мавжуд тузумни ағдариб ташлаш мақсадида хатти-ҳаракатлар уюштиришда айбланган. 1952 йилнинг март ойида Самарқанд область суди уни 25 йил озодликдан маҳрум этишга, ҳуқуқларини бекор қилишга ва мол-мулкини мусодара этишга ҳукм қилди.

1953 йилнинг январь ойида Фарғона область суди қуйидаги кишиларни шунга ўхшаш айб қўйиб 6 йилдан 10 йилгача қамоқ жазосига, мол-мулкини мусодара қилишга ва шундан кейин ҳуқуқларидан маҳрум этиш тўғрисида ҳукм чиқарди.

Мадарипов Турсунбой, 1889 йилда туғилган, ўзбек. Олтиариқ районидаги Повулғон қишлоғида туғилган ва яшаган;

Иброҳимов Қўчқор, 1908 йилда туғилган; Иброҳимов Азим, 1917 йилда туғилган. Ўзбеклар, Андижон область Хўжаобод районидаги Булоқбоши қишлоғида яшашган;

Алихонов Мамасодиқ, 1911 йилда туғилган, марғилонлик;

Қосимов Раҳмон, 1900 йилда туғилган, ўзбек. Қува районидаги Толмозор қишлоғидан;

Юсупов (Юсупохунов) Эргаш, 1912 йилда туғилган, ўзбек. Андижон область Ворошилов районининг Чимён қишлоғидан;

Масаидов Абдуғаффор, 1914 йилда туғилган, ўзбек. Олтиариқ районидаги Файзиобод қишлоғида туғилган ва яшаган. Диний мактабда ўқиган. Калинин номли колхоз аъзоси;

Ғойбердиев Маҳмуджон, 1919 йилда туғилган. Қирғиз. Наманган область, Чуст районидаги Ғова қишлоғидан. Чаласавод;

Муҳитдинов Исоқали, 1926 йилда туғилган, ўзбек. Олтиариқ районидаги Повулғон қишлоғидан, 7 синфни тугатган. Бу икки одам Фарғона областидаги Каганович номли колхозда ишлашган;

Оташев Ҳабибулла, 1889 йилда туғилган; Оташев Зиё, 1894 йилда туғилган. Ўзбеклар, жанубий Қозоғистон область Туркистон районидаги Эски Кон қишлоғида туғилишган, чаласавод кишилар, Андижон область Хўжаобод районидаги ипакчилик совхозида ишлашган.

Ана шу рўйхатдаги одамлардан фақат уч киши синфий жиҳатдан «ёт» табақага мансубдир, яъни бой-бадавлат, бир вақтлар «қулоқ» қилинган оилаларга мансубдир. Қолган кишилар эса деҳқон бўлган. Фақат Совет ҳокимияти давридагина қашшоқлик ва саводсизлик балосидан қутула бошлаган. Наҳотки, шулар ҳокимиятни ағдариб ташлашга ҳаракат қилишган бўлса.

Ана шу тўқиб чиқарилган жиноий иш бўйича айбланган кишиларнинг биронтаси ҳам ҳуқуққа хилоф хатти-ҳаракатлар қилишмаган. Республика прокуратурасининг протестига кўра Ўзбекистон ССР Олий суди жиноят аломати бўлмагани сабабли бу ишни тўхтатди, илгари чиқарилган ҳукмни бекор қилди ва барча судланганларни батамом оқлади.

...Ҳақиқат қарор топди, ижтимоий адолат ҳуқуқи тикланди. Бу одамларнинг номи тупроққа қоришиб кетмади. Нене азоб-уқубатлардан кейин, ниҳоят ҳақиқат рўёбга чиқди. Аммо қайта қуришнинг ана шу қутлуғ қадамлари ҳаммага ҳам ёқмаяпти чоғи, жамиятда ошкора, ҳалол муносабатлар юзага чиқаётганлиги барчага ҳам мақбул бўлмаётгандек кўринади. Фарғона областида тўс-тўполон чиқариб, қон тўккан иғвогарларнинг ҳатти-ҳаракатларини ана шу ошкора, ҳалол муносабатларга зимдан зарба бериш деб баҳолаш лозим бўлади.

Хўш, ўша жанжалкашлар бизни яна қайси чоҳга итариб юборишга уринмоқдалар? Бу ўринда яна бир карра эътиқодли интернационалист, коммунист ёзувчи Юлиус Фучикнинг: «Одамлар, мен сизларни севар эдим. Ҳушёр бўлинглар!» деган сўзларини эслаб ўтиш жоиздир.

А. БАРАНОВ,
ЎзТАГ мухбири.

Яхши фазилат — инсоний зийнат

Ота—сарбон, она—боғбон

ИНСОН ТАРБИЯСИ, инсоннинг хулқи-одоби ва бунинг оқибати бўлган яхшилик ва ёмонлик масаласи қадим замонлардан буён инсониятни ўйлатиб келади. Шунинг учун алломалар ёмонликни фош этиб, одамларни яхши бўлишга даъват этиб келганлар.

Энг муҳим тарбия масалаларидан бири — инсоний хулқ-одоб масаласидир. Хулқ-одоб эса ҳаётимизнинг кўрки, мазмуни ва қолаверса саломатлигимизнинг гарови ҳамдир. Чунки қайси жойда, қайси оилада яхши тарбия, яхши одоб-ахлоқ ҳукмрон бўлса, ўша жойда файз, латофат, гўзаллик, хурсандчилик бўлади. Қайси жойга бирор ноқобил, тарбиясиз кимса аралашса, ўша жойда одобсизлик, дилсиёҳлик, кўнгилсиз ҳодисалар рўй беради. Модомики, кўнгилсиз ҳодисалар рўй бераверар экан, демак у ерда тинчлик бўлмайди, киши азобланади, асаб ишдан чиқа бошлайди, саломатликка путур етади.

Менинг бир танишим бор. У бир заводда мастер бўлиб ишлайди. Узоқ йиллар давомида ўз касби билан яхши обрў топган. У ҳар томонлама мукаммал, пок, мулоҳазали, андишали, шу билан бирга халқ ибораси билан айтганда, «қўйнинг оғзидан чўп олмаган» — беозор, ширин тил, ёқимтой киши. У ўз болаларини ҳам каттадан кичигигача сизлаб гапиради, улар билан ширин суҳбатлашади. Болалар ҳам кўринишда ва муомалада отанинг худди ўзи. Улар катталарга итоаткор, одобли ва меҳнатсевар болалар... Энди бу болаларнинг онасига келсак, бутунлай бошқа олам, бошқа ҳолатни кўрамиз. Оилада болалар хулқи-атвор жиҳатидан онага ҳеч ўхшашмайди, она эса болаларига. Хўш, нега шундай? Бу оилада ота-онадаги бир-бирига қарама-қарши икки хил характерни болалар ҳам яхши билишади. Фарзандлар бу икки хил характернинг тўқнашувидан тез-тез юз бериб турадиган кўнгилсиз воқеаларни, беҳуда жанжалларни кўравериб, ота-онадаги бу характерларнинг қайсиси яхши-ю, қайсиси ёмонлигини тушуниб қолишган, бу характерларнинг яхшисини танлаб, кўпроқ отага тортишган.

Азиз оқшомхон бу оиладаги келишмовчилик ва уй бекасидаги беодоблик нимадан иборат деб сўраши табиий. Уй бекаси Кароматхон ҳеч қаерда ишламайди, ўқиган ҳам эмас. Лекин у ҳеч кимни одам қаторида санамайди, писанд қилмайди. Ўзининг таъбирича, бу ғурурлик ёшлигида теккан дард эмиш. У ҳатто мана шу оиланинг бошлиғи, эл ҳурматига сазовор бўлган эрини ҳам ҳурмат қилмайди. Унингча, эрининг айтганини қилиш эскича одат ёки эрга ялиниш бўлар эмиш. Эр оддийгина оилавий гапларни, чунончи «Менга қора чой ёқмаяпти, агар иложи бўлса кўк чой дамласангиз», деган гапни ҳам айтиб балоға қолади. Хотин унга тил чиқариб сапчийди: «Нега ҳамма ичадиган қора чой сизга ёқмайди, бошқаларнинг сиздан нимаси кам?.. Меҳмонга борсангиз индамай ичаверасиз-ку... Шуни ичаверинг».

Эр шунақа дилозор гапларни эшита-эшита асаби бузилиб, охири касалманд бўлиб қолди. У қон босими ва юрак касали билан азобланарди. Лекин уйда унга тегишли парвариш йўқ. Уч фарзанд ҳаммаси ўғил бўлишига қарамасдан, улар яхши ўқиш билан бирга уй ишининг кўпини ўзлари қилишади. Шундай бўлса ҳам, она уларни доим қарғайди ва жисмоний камчиликларини юзига солиб, бирини «пакана», бирини «калла», бирини «чўлоқ» деб масхаралайди. Эр унга насиҳат қилса, аёлнинг жағи баттар очилади. Аёл уйдагилар билан уришмаган куни эса кўчага чиқади. Трамвайдами, троллейбусдами, бирор баҳона топиб жанжал чиқаради. Йўловчилар билан уришиб, аламини уйда болаларидан олади. Шу хилда бу хонадонда доимо дилсиёҳлик ҳукмрон.

Хўш, энди нима қилиш керак? Эр болаларини етим қилиб, хотин билан ажрашиши керакми? Ёки бу уйни тарк қилиб, қочиб кетсинми? У бирор ой Кароматхондан узоқлашиб ҳам кўрган. Кароматхон: «Эрим қочиб кетди», деб бормаган ва арз қилмаган идораси қолмади. Хуллас, эр ундан қочиб ҳам қутула олмади. Унинг касали оғирлашди. У 3—4 ойдан буён касалхонада. Болалар эса, онанинг ноўрин қарғишидан безиллаб, уйга киргилари келмайди. Чунки уйда ҳақиқатгўй, уларнинг ҳимоячиси — ота йўқ. Болаларнинг каттаси мактабдан кейин кунни кўчаларда ўтказадиган бўлиб қолди. Бири эса амакисиникига кетиб қолган. Кичкинаси кун бўйи отасининг олдида— касалхонада. У отасининг ёнидан кетгиси келмайди. Бу аҳвол болаларнинг ўқишига ҳам салбий таъсир кўрсатди, улардаги ўзгаришлар мактабни ҳам безовта қилиб қўйди. Бу хонадондан ўқитувчиларнинг қадами узилмай қолди. Кароматхон «Қўрққан олдин мушт кўтарар» қабилида одатий жағ уриш билан уларни уйдан ҳайдагандек қилиб чиқарар эди. Энди болаларнинг тақдири нима бўлади? Мана шу масала мактаб ўқитувчиларини ва қариндош-уруғларини ўйлатиб қўйди.

Хўш, оқибат нима бўлди? Бу аёлни тўғри йўлга солиб, тарбиялаб бўладими? Жамоатчиликнинг қўлидан келмайдиган иш йўқ. Бу аёлга мактаб, маҳалла, бутун жамоатчилик турли йўллар билан таъсир кўрсатишди. Кароматхон энди хатосини тушуниб етгандек эди. У эридан ва болаларидан кечирим сўради. Бетоб умр йўлдошини касалхонадан олиб келиб, унга ўзи яхши қарай бошлади, болаларини ҳам бағрига олиб уларнинг меҳрини ўзига қарата борди. Оиладаги бу ўзгаришлар қўни-қўшниларни ҳам ниҳоятда қувонтираяпти. Иш қилиб, охиригача шундай, хайрли бўлсин, дейишаяпти одамлар.

Мана, мактаб ва жамоатчиликнинг тарбиявий қудрати ва унинг натижаси. Совет мактаби, совет ўқитувчилари ва жамоатчилик ўзидаги мана шу тарбиявий кучни, фаолиятни, ҳар қандай ножўя ҳаракатнинг олдини олишга қодир эканлигини ҳеч қачон унутмасликлари керак.

Ўткир РАШИД,
Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтининг доценти, шоир.

Ҳаётни сўзловчи кўргазма

Мана бир неча кундирки, «Илҳом» театр студиясининг кўргазмалар залида ажойиб кўргазма бўлиб ўтмоқда. Мазкур кўргазмада бор-йўғи тўртта ижодкорнинг 106 та асари намойиш этилмоқда. Мусаввирлар уюшмасининг аъзолари Г. Ашимова, Д. Матевосян, Н. Гамицкая, Ф. Гамбарова каби санъат соҳибларининг графика, ҳайкалтарошлик усулларида яратилган асарлар ҳамшаҳарларимиз ва пойтахт меҳмонларига манзур бўлмоқда.

Асарларнинг аксарияти ўлкамиз турмуш-турмуши, маданияти ҳақида ҳикоя қилади.

Бундай кўргазмаларни тез-тез ўтказиб туриш, уларга ёш мўйқалам усталарини жалб қилишни Республика мусаввирлик уюшмаси ўз олдига мақсад қилиб қўйган. Бу эса янги етишиб чиқаётган ижодкорларни яқиндан таништириш имконини беради.

А. МАННОПОВ.

◎ СУРАТЛАРДА: кўргазма залларида.

Р. Шарипов суратлари.

Шаҳримиздаги 22-музика мактабининг «Гуллола» дуторчилар ансамбли 22 қиздан иборат. Ёш санъаткорлар меҳнат коллективларида концертлар бермоқдалар. Уларнинг жўшқин куй-қўшиқлари томошабинларни хурсанд қилмоқда. «Гуллола» «Санъат байрами», ёш музикачилар конкурсларида муваффақият қозонган.

СУРАТДА: ансамблнинг раҳбари Хайрулла Болтабоев бир группа дуторчи қизлар билан машғулот ўтказмоқда.

М. Назаров сурати.

Маданият хабарлари

⊙ «ЗАМОНАВИЙ СУҲБАТ» —ана шу ном билан машҳур бўлган ғарбий германиялик группа оммавий поп-маданиятнинг рамзига айланди. Тошкентнинг ўз атрофига ёш музикачилар ва актерларни тўплаган «Нигоҳ» шоу группаси ўз программасини шундай деб атади. Совет ва чет эл эстрадаси ижрочиларига яратилган пародиялар улар ижодининг ўзига хос хусусиятларини гўё кўзгудагидек акс эттирди, оммавий қўшиқлар музикасига ва маъносига кутилмаганда бошқача назар ташлашга имкон берди. «Интурист» маданият-ахборот маркази саҳнасида театрлаштирилган шоу томоша биринчи марта муваффақият билан намойиш этилди. Ўзбекистон пойтахтининг бошқа саҳналарида ҳам ана шу томошалар кўрсатилади.

⊙ ОБРАЗЛАРДА ОЛАМ. СССР Рассомлар союзининг аъзоси Инна Васильеванинг шахсий кўргазмасида турли йилларда яратилган 160 дан ортиқ асар тўпланган.

Экспозиция республика Кино уйида намойиш этилмоқда. Мўйқалам устасининг ижод услуби ўзида рус рассомлик мактаби реалистик анъаналари билан шарқ услуби ва мавзуларини мужассамлаштирган. Графика услубидаги асарлар туркуми характерлар кенг галереясини намоён этиб, уларда замондошлар — миллати ва касб-кори турлича бўлган кишиларнинг образлари гавдалантирилган. Бу туркумни рассом мамлакат ва чет эллар бўйлаб сафарларидан олган таассуротлари асосида яратган.

⊙ МУЗИКАЛИ ПАНОРАМА. Тошкентдаги Луначарский номли маданият уйида ташкил этилган рус халқ чолғу асбоблари оркестрининг янги программаси композитор В. Коротковнинг «Ярмаркалар» асари билан очилди. Оркестр Ўзбекистон пойтахти паркларида мазкур программани намойиш эта бошлади. «Халқ оркестри» деган унвонга сазовор бўлган мазкур коллектив кўп йиллардан буён мамлакатимиз халқлари ижодиётини тарғиб этиб келади. В. В. Дмитриев ўз коллективида 25 нафар музика шайдосини бирлаштирган. Ҳаваскор коллектив республика кўрик-конкурсида иккинчи ўринга сазовор бўлди.

Донецкда суд жараёни

Донецк. Донецк область судининг жиноят коллегияси А. Макаров раислигида уч ярим ой мобайнида кўриб чиққан иш бир гуруҳ жиноятчилар қилган ёвузликларни исботлаб берди. Суд жабрланувчиларни турли усуллар билан хўрлаб, қасддан қилинган қотиллик, талончилик хуружлари, хусусий ва давлат мулкини айниқса кўп миқдорда ўғирлаш тафсилотларини очиб ташлади.

Бандитлар ўқ отадиган қуроллардан тортиб электр паяльник ва ўта хавфли жиноятчиларни тутишда қўлланиладиган махсус суюқлик солинган «Черемуха—10» баллончалари билан қуролланган эдилар. Ваҳшийлар бойлик орттириш йўлида ҳеч нарсадан тап тортишмас эди, минг-минг сўм пул билан бирга қурбонлар чўнтагидаги сариқ чақаларни ҳам шилиб кетишар эди.

Жиноятчилар группасида бир неча марта судланганлар ҳам, биринчи марта ўғирликка қўл урганлар ҳам бор. Донецк районларидан бирининг жиноят қидирув бўлими оператив вакили 28 яшар Коновалов қора курсига ўтирди. Тўсиқ орқасида иккинчи каторга ўтказилган собиқ катта лейтенант ёвузлик қилишда мутлақо иккинчи даражали ўринни тутмаган. Суд еттита йирик жиноятни аниқлади. Шулардан бештасини, шу жумладан қасддан одам ўлдириш ва ҳаётига тажовуз қилиш билан боғлиқ жиноятларни собиқ милиционер уюштириб, бу ишларга бошчилик қилган. Мундир кийган кишининг жиноятларда иштироки бандитларнинг узоқ вақт жазодан қутулиб юришига имкон берган. Шу билан бирга, бу хатти-ҳаракатлардаги айнан «милиционернинг қўли» уларни қўлга туширишга ёрдам берди, — деб хабар қилади ТАСС мухбири Б. Герценов.

Ишда шундай лавҳа келтирилган. Милициянинг тунги соқчиси ёшлар илмий-техника ижодиёти Донецк марказида қимматбаҳо техникани ўғирлаётган пайтда бир неча кишини тутиб олишга муваффақ бўлган. Оператив группа ўғриларнинг изини ўрганиб, катта лейтенантга дуч келган. Ана шунда мундир ёрдам беролмади. Маълум бўлишича, спиртли ичимликка мойил Коновалов жиноятчилар билан топишиб, биргаликда ичкиликбозлик қилган. Кўккисидан, гўё хизмат зарурати баҳонаси билан Донецк ва бошқа шаҳарлар бўйлаб тунги сафарга отланар эди. Айни шу вақтда у ўз шериклари билан бирга жиноят қилар экан.

Суд ўн бир жиноятчидан ҳар бирининг айби даражасини аниқлади. Асосий жиноятчилар—Коновалов ва Белицкий — содир этган барча жиноятлари учун олий жазога — ўлим жазосига ҳукм этилди, қолганлари турли муддатларга озодликдан маҳрум қилинди.

ОҚШОМХОНЛАР ДИҚҚАТИГА!

Газетанинг навбатдаги сони 29 июнда чиқади.

Муҳаррир
Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

Реклама ва эълонлар

БЕРУНИЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ПОЛИТЕХНИКА ИНСТИТУТИ
ВА
36-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ 8 ЙИЛЛИК МАКТАБЛАРНИ БИТИРГАН ЎҚУВЧИЛАРНИ

ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛИКЛАР БЎЙИЧА

Олий ўқув юртларига ўқишга кириш учун мақсадга мувофиқ равишда сифатли касб таълимини бирга қўшиб олиб боришни кўзда тутувчи янги экспериментал программа бўйича 2 йил мудатли экспериментал группаларга ва 10 синфни тамомлаган ўқувчиларни 1 йил муддатли экспериментал группаларга

ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ўрта хунар-техника билим юртидаги ишчи касби — кенг профилдаги станокчи, электр-газ пайвандчи, синовчи-тракторчи.

Олий ўқув юртидаги ихтисослик — металл қирқувчи станоклар ва асбоблар, машинасозлик технологияси, пайвандлаш ишлари асбоб-ускуналари ва технологияси, автомобилсозлик ва тракторсозлик.

Ўқишга конкурсли асосда қабул қилинади. Машғулотлар политехника институти ва билим юрти педагоглари томонидан олиб борилади.

МАЗКУР ГРУППАЛАРДА КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ ТОШКЕНТ ПОЛИТЕХНИКА ИНСТИТУТИДАГИ КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ БИЛАН ҚЎШИБ ЎТКАЗИЛАДИ.

Кириш имтиҳонларини муваффақиятли топширган ўқувчиларга билим юртини тамомлаганлик ҳақидаги диплом билан бирга Беруний номидаги Тошкент политехника институтининг студенти деган билет ҳам топширилади.

Ўқиш даври умумий меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

ДАРСЛАР ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Ўқиш даврида барча ўқувчилар давлат таъминотида бўладилар ёки тегишли миқдорда стипендия оладилар.

Экспериментал группаларга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни тақдим этадилар: директор номига ариза, 8 синф маълумоти ҳақидаги ҳужжат ёки ўрта маълумот ҳақидаги аттестат, туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома ёки паспорт, медицина справкаси (086/У форма), 6 дона фотосурат (3х4 ва 4х5 см).

Қабул комиссияси қуйидаги адресда иш олиб бормоқда: 700177, Тошкент шаҳри, Куйбишев райони, 1-Тракторсозлар массиви (24, 105-автобусларнинг сўнгги бекати). Телефон — 64-67-96.

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги
Тошкент область Орджоникидзе районидаги

12-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1989-1990 ўқув йилига

ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛИКЛАР БЎЙИЧА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

КЕНГ ИХТИСОСЛИ ТРАКТОРЧИ-МАШИНИСТ (слесарлик ҳамда автомобиль ҳайдаш ҳам ўргатилади), **ЧОРВАЧИЛИК ОПЕРАТОРЛАРИ, ЧОРВАЧИЛИК МЕХАНИЗАТОРЛАРИ, 3-КЛАСС ТРАКТОРЧИЛАР, МЕВА-САБЗАВОТЧИЛИК МУТАХАССИСЛАРИ, АСАЛАРИЧИЛАР, ЧОРВАЧИЛИК МЕХАНИЗАТОРЛАРИ** (электромонтёрлик йўналиши бўйича).

Билим юрти 1962 йилдан буён қишлоқ хўжалиги учун малакали кадрлар тайёрлаб келмоқда. Бунинг учун билим юртида барча шарт-шароит муҳайё этилган. Ўқув кабинетлари барча замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган. Танлаган касбингиз бўйича барча ўқув қуроллари мавжуд бўлиб, касбингизни пухта эгаллашга имкон беради. Барча ўқувчилар стипендия, тўрт маҳал бепул иссиқ овқат, кийим-бош ва ётоқхона билан таъминланади.

Билим юртида бадиий ҳаваскорлик тўгараги, фото тўгарак, футбол, волейбол, баскетбол, кураш, бокс, стол тенниси тўгараклари мунтазам ишлаб туради. Алоҳида футбол майдони, отиш тири мавжуд.

Ўқиш давомида ўқувчилар Ватанимизнинг гўзал ва қаҳрамон шаҳарларига экскурсияга борадилар. Билим юртини аъло баҳолар билан битирганлар олий ўқув юртларига ўқишга конкурссиз кириш ҳуқуқига эга бўладилар.

ЎҚИШ МУДДАТИ 3 ВА 1 ЙИЛ. 3-класс тракторчи группаларида ўқиш муддати 6 ой. Бу группани битирган барча ўқувчиларга Тошкент авиация заводида ишлаш учун йўлланма берилади.

Кенг ихтисосли тракторчи-машинист ва автомобиль ҳайдовчилари группаларига фақат 8-синфни битирган ўқувчилар қабул қилинади.

Қолган мутахассислик бўйича 3 йиллик группаларга 8-синфни битирган ва 1 йиллик группаларга 10-синфни тугатган йигит ва қизлар имтиҳонсиз қабул қилинади. Ўқиш 1 сентябрдан бошланади.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза, 8 ёки 10 синфни битирганлиги ҳақида шаҳодатнома, турар жойидан справка, 8 дона фотосурат (3х4 см), медицина справкаси, туғилганлик ҳақида гувоҳнома.

Қабул комиссияси ҳар куни соат 9.00 дан 17.00 гача ишлайди.

Билим юртининг адреси: Тошкент область Орджоникидзе райони, «Геофизика» посёлкаси.

Тошкент шаҳридан 1, 16, 24-автобусларда «Троицкий поворот» бекатигача; метронинг М. Горький станциясидан 63-автобусда охирги бекатигача борилади.

Луначарский шоссеси «Марказ» бекатидан «Тошкент — Чингелди», «Тошкент-Тузель» автобусларининг «Геофизика» бекатигача борилади.

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги
А. АБДУРАҲМОНОВ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ПОЛИТЕХНИКУМИ
ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛИКЛАР БЎЙИЧА
КУНДУЗГИ БЎЛИМГА

1989-1990 ўқув йили учун

Ўқувчилар қабул қилади

8-СИНФ БАЗАСИДА: асбоб-ускуналарга техника хизмати кўрсатиш ва уларнинг ремонти, енгил ва тўқимачилик саноати корхоналари, газмол ва трикотаж технологияси, тикувчилик ишлаб чиқариши, чарм буюмлар ишлаб чиқариш, станоклар ва автомат линияларда материалларни қайта ишлаш;

10-11 СИНФ БАЗАСИДА: газмоллар ва трикотаж технологияси, халқ истеъмол товарларини моделлаштириш ва конструкциялаш, тикувчилик ишлаб чиқариш, чарм буюмлари ишлаб чиқариш;

КЕЧКИ БЎЛИМГА

10 СИНФ БАЗАСИДА: енгил ва тўқимачилик саноати корхоналарининг асбоб-ускуналарига техника хизмати кўрсатиш ва уларнинг ремонти, йигирув ишлаб чиқариши ,газмоллар ва трикотаж технологияси, тикувчилик ишлаб чиқариши, чарм буюмлар ишлаб чиқариш, станоклар ва автомат линияларда материалларга ишлов бериш;

СИРТҚИ БЎЛИМГА

10-11 СИНФ БАЗАСИДА: газмоллар ва трикотаж технологияси, тикувчилик ишлаб чиқариши, чарм маҳсулотлар ишлаб чиқариш.

Ўқишга кириш учун қуйидаги ҳужжатлар талаб қилинади: ариза, аттестат ёки 8-синф маълумотидаги гувоҳнома, медицина справкаси (086/У форма), 4 дона фотосурат (3х4 см.), меҳнат дафтарчасидан кўчирма.

Қабул ҳақидаги справкаларни қуйидаги адресда жойлашган техникумнинг қабул комиссиясидан олиш мумкин: Тошкент шаҳри, Пролетар кўчаси, 26-уй. Телефонлар — 33-40-89, 54-87-60.

КООПЕРАТИВЛАР ДИҚҚАТИГА!

«ТАШКУЛЬТТОРГ»

кооперативлар ишлаб чиқарган саноат молларини реализация қилиш қуйидаги магазинларда амалга оширилишини

МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

1-магазинда — Киров кўчаси, 17;
6/1-магазинда — савдо расталари, Навоий кўчаси;
7-магазинда — ТТЗ—2;
10-магазинда — Жуковский кўчаси, 2;
15-магазинда — У. Юсупов кўчаси, 95;
18-магазинда — Проектная-Слоним, 3/4-турар жой шаҳарчаси.

ҚУЙИДАГИ АДРЕСГА МУРОЖААТ ҚИЛИНСИН:

Тошкент, 700115, Халқлар дўстлиги кўчаси, 4-квартал, 9-уй.

Телефонлар: 77-23-12, 77-36-89.

«ТАШКУЛЬТТОРГ».

МАИШИЙ МУАММОЛАР ОСОНГИНА ҲАЛ БЎЛАДИ

Бунинг учун фақат хўжалик асбоб-ускуналари ҳамиша қўл остингизда бўлиши лозим.

САВДО ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«УЗХОЗТОРГ» ТОШКЕНТ БАЗАСИ

ҚУЙИДАГИЛАРНИ ТАКЛИФ ҚИЛАДИ:

девор бўйлаб хона ички эшикларини очиш учун эшик комплектларини — бу квартиранинг фойдали майдонини кенгайтириш имконини беради (комплект баҳоси 10 сўм);

қаттиқ қотишмали ишчи қисми билан таъминланган девортешгичларни — диаметри 8 мм. тешикларни очиш учун (баҳоси 1 сўм 20 тийин);

пойабзаллар учун тили бор металл пластинкаларни — беш хили бор (баҳоси (17 тийин);

қийин эрийдиган металлдан ясалган кекс пишириладиган қолипларни (баҳоси 21 тийин).

«УЗХОЗТОРГ» ТОШКЕНТ БАЗАСИ (96-07-12).

ТАШКИЛОТЛАР, КООПЕРАТИВЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ВА АҲОЛИ ДИҚҚАТИГА!

ХОНА ИЧКИ ЖИҲОЗЛАРИНИ ЯНГИЛАШДА «ЛЕТОПИСЬ» ЁРДАМ БЕРАДИ

«ЛЕТОПИСЬ» кооперативи кесилган тошга (малахитга, ёқутга, ферузага) ўхшатиб ясалган, ювиладиган кошинли гулқоғозларни таклиф қилади.

Буюртмалар сешанба ва пайшанба кунлари соат 9 дан 13 гача 74-03-38 телефони орқали қабул қилинади.

Ишлар буюртмачи учун қулай вақтларда бажарилади

Нақд пул билан ва пул ўтказиш йўли билан ҳақ тўлаш мумкин.

«ЛЕТОПИСЬ» КООПЕРАТИВИ

«СОЮЗРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ҚОРХОНАСИ.

ЎЗБЕКИСТОН ЛКСМ МАРКАЗИЙ
КОМИТЕТИ ЁШЛАРНИНГ ИЖТИМОИЙ
ДАЪВАТ МАРКАЗИ

РЕСПУБЛИКА ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАРИНИ КОМСОМОЛ ЙЎЛЛАНМАСИ БИЛАН

ИШГА БОРИШГА ЧАҚИРАДИ

ИШГА БОРИШНИ ХОҲЛАГАН ЁШЛАРНИ РАСМИЙЛАШТИРИШ ҚУЙИДАГИ ТАРТИБДА АМАЛГА ОШИРИЛАДИ:

— **«ДНЕПРОШИНА» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИГА** (Днепропетровск шаҳри) — **28 июнгача; 16 август, 11 октябрь.**

— **«ВОЛГОГРАД ТРАКТОР ЗАВОДИ» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИГА —12 июлгача, 27 сентябрь.**

— **«МОСУРАЛСИБСТРОЙ» ТРЕСТИГА** (Москва шаҳри) — **30 августгача, 25 октябрь.**

— **НОВОЕНИСЕЙСК ЁҒОЧНИ ҚАЙТА ИШЛАШ КОМБИНАТИГА** (Красноярск ўлкаси) — **28 июнгача; 26 июль, 13 сентябрь.**

— **МОРДОВА АССР КОЛХОЗЛАРИГА** (фақат оила билан) — **1 сентябргача.**

Ижтимоий даъват йўли билан ишга жўнаб кетаётганларга йўл харажатлари қиймати, бир йўла ёрдам пули тўланади, қулай ва шинам ётоқхонадан жой берилади, касби бўлмаган ёшлар ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда жойнинг ўзида ҳунар ўрганишлари мумкин.

МОРДОВА АССР колхозларига ишга жўнаб кетаётган оилаларга шинам ва қулай уй берилади.

Справкалар юзасидан қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: 700029, Тошкент шаҳри, Намойишлар хиёбони, 5-уй. Телефонлар — 39-18-25, 39-41-01.

ТОШКЕНТ ШАҲАР АҲОЛИНИ ИШГА
ЖОЙЛАШТИРИШ, ҚАЙТА ЎҚИТИШ ВА
ҚАСБГА ЙЎЛЛАШ МАРКАЗИ

ГОСКОМТРУД УзССР

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

2-ДАВЛАТ ИТТИФОҚ-ЛОЙИҲА ИНСТИТУТИГА:

етакчи инженерлар ва группаларнинг раҳбарлари лавозимларига инженер-электриклар, инженерлар, смета бўлимига катта инженер-қурувчилар, юрист, бухгалтер.

2-УЙСОЗЛИК КОМБИНАТИГА:

бетончи-қолипловчилар. Меҳнатга ишбай тарзида ҳақ тўланади.

Ёлғиз кишилар ётоқхона билан таъминланадилар.

«ПРОМСТРОЙИНДУСТРИЯ» бирлашмасининг
СЕРГЕЛИ ҚУРИЛИШ МАТЕРИАЛЛАРИ ВА КОНСТРУКЦИЯЛАРИ ЗАВОДИГА:

бош технолог, йўл мастерлари, қолипловчилар, темирчилар, қўлда иш бажарувчи электр пайвандчилар, газэлектр пайвандчи, парчинлаб иш бажарувчи, арматурачилар, кўприк, шоти кранларнинг машинистлари, каркасларни йиғувчилар, тунука прокат станининг операторлари.

«АБРАЗИВ КОМБИНАТИ» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИГА:

ўта қаттиқ материалларни пресслаб шакл берувчиларнинг шогирдлари, гальваниклар.

СЕРГЕЛИ ТЕМИР-БЕТОН КОНСТРУКЦИЯЛАРИ ЗАВОДИГА:

қолипловчилар, кўприк ва шоти кранларининг машинистлари, токарлар, йўнувчи-фрезерчилар, темирчи, электр монтёрлар, газ-электр, пайвандчилар, такелажчилар, дозировкачилар, механиклар.

ЎРТА ОСИЁ ТЕМИР ЙЎЛИНИНГ ТОШКЕНТ ИШЧИЛАР ТАЪМИНОТИ БЎЛИМИГА:

саноат ва озиқ-овқат товарлари билан савдо қилувчилар, назоратчилар, қадоқловчилар, ёрдамчи ишчилар, кассирлар, фаррошлар, қоровуллар, кичик сотувчилар, ошпазлар, қандолатчилар, идиш товоқларни ювувчилар, буфетчилар, шарбат пиширувчилар, слесарлар, официант, лотокларни ювувчи, машинист, хамиртуруш тайёрловчи, хамир тайёрловчи, нон ёпиш бўйича катта технолог.

СПРАВКАЛАР ЮЗАСИДАН ҚУЙИДАГИ АДРЕСЛАРГА МУРОЖААТ ҚИЛИНСИН:

ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ МАРКАЗИ — Космонавтлар проспекти, 6-уй.
АКМАЛ ИКРОМОВ РАЙОН БЎЛИМИ — Фарҳод кўчаси, 21-уй.
КУЙБИШЕВ РАЙОН БЎЛИМИ — К Маркс кўчаси, 59-уй.
КИРОВ РАЙОН БЎЛИМИ — Энгельс кўчаси, 48-уй.
ЛЕНИН РАЙОН БЎЛИМИ — Т. Шевченко кўчаси, 64-уй.
ОКТЯБРЬ РАЙОН БЎЛИМИ — У. Юсупов кўчаси, 3-уй.
СОБИР РАҲИМОВ РАЙОН БЎЛИМИ — Қорасарой кўчаси, 270-уй.
СЕРГЕЛИ РАЙОН БЎЛИМИ — Спутник массиви, 2-квартал, 69-уй.
ҲАМЗА РАЙОН БЎЛИМИ — Ҳасанова кўчаси, 10-уй.
ЧИЛОНЗОР РАЙОН БЎЛИМИ — Чилонзор массиви, 2-квартал, 3-уй.
ФРУНЗЕ РАЙОН БЎЛИМИ — Шота Руставели кўчаси, 87-уй.

Пассажирлар диққатига!

Сергели районидаги Днепр кўчаси бўйлаб водопровод тармоғи ёткизилиши муносабати билан
1989 ЙИЛ 28 ИЮНДАН БОШЛАБ 7 КУН МУДДАТГА
Днепр кўчасининг Дўстлик ва Прикарпатск кўчалари чорраҳаси районида

БАРЧА ТУРДАГИ ТРАНСПОРТ ҲАРАКАТИ

ТЎХТАТИЛАДИ

АВТОБУС МАРШРУТЛАРИНИНГ ҲАРАКАТИ ҚУЙИДАГИЧА ТАРТИБДА ТАШКИЛ ЭТИЛАДИ:

— **58 «э» автобус маршрути** — Биродарлик кўчасидан бошлаб бир йўналишда Карбишев, Смоленск, Чортоқ, Сергели кўчалари бўйлаб ва у ёғига маршрут бўйича ҳаракат қилади;

— **66, 177-автобус маршрутлари** — Москва кўчасидан бошлаб бир йўналишда Смоленск, Чортоқ кўчалари бўйлаб ва у ёғига маршрут бўйича ҳаракат қилади;

— **99-автобус маршрути** — Сергели саноат зонасидан бошлаб икки йўналишда Чортоқ, Прикарпатск кўчалари бўйлаб Сергели аэропорти орқали ва у ёғига маршрут бўйича ҳаракат қилади;

— **86«э» автобус маршрути** — Сергели кўчасидан бошлаб икки йўналишда Москва кўчаси бўйлаб Сергели массивининг 12-кварталигача ҳаракат қилади.

Справкалар учун телефон — 41-52-40.

ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ БАРЧА ТУРДАГИ ШАҲАР ПАССАЖИР ТРАНСПОРТИ ИШИНИ МУВОФИҚЛАШТИРИШ ВА РИВОЖЛАНТИРИШ БОШҚАРМАСИ.

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги
М. Қориёқубов номли ўзбек давлат филармонияси

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

30 июнь, 1 июль соат 19.30 да

Ҳиндистонга қилган сафардан қайтиш муносабати билан

Ўзбекистон ССР халқ артисти
Туркманистон ССРда хизмат кўрсатган артист

Бобомурод ҲАМДАМОВ

РАҲБАРЛИГИДАГИ АНСАМБЛНИНГ

ҳисобот концерти

Билетлар СССР Халқлари дўстлиги саройи кассаларида соат 14.00 дан сотилади.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 27/VI да **Риголетто,** 28/VI да **Оққуш кўли.**

Кино

27 ИЮНДА
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «ЎЙНА, ЎЙНА» (катта зал, 18.30, 20.40; кичик зал, 17, 19.30).
Чайка — «ЎЙНА, ЎЙНА» (18.30, 21.00).
Москва — «ОЗОДЛИККА ҚАЙТИШ» (19.00).
ВЛКСМ 30 йиллиги — «ЯНКИНИНГ ҚИРОЛ АРТУР САРОЙИДАГИ ЯНГИ САРГУЗАШТЛАРИ» (17, 20.00); «КИНГ-КОНГ ТИРИК» (жуфт соатларда).
Нукус — «ЎЙНА, ЎЙНА» (18.30, 20.45).
Ватан — «МАЙСАРАНИНГ ИШИ» (18.30); «ПОЛКОВНИК РЕДЛЬ» (20.45).
Лисунов номли — «МУҲАББАТНИНГ БАҲОСИ ҚАНЧА?» (17, 19, 21.00).
Восток — «МАЙСАРАНИНГ ИШИ» (18.30, 21.00).
Тошкент Советининг 50 йиллиги — «ЗУМРАД ТОШ МОЖАРОСИ» (жуфт соатларда).

28 ИЮНДА
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «ЎЙНА, ЎЙНА» (катта зал, 11, 13.30, 16, 18.30, 20.40; кичик зал, 12, 14.30, 17, 19.30).
Чайка — «ЎЙНА, ЎЙНА» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).
Москва — «ОЗОДЛИККА ҚАЙТИШ» (14, 19.00).
ВЛКСМ 30 йиллиги — «ЯНКИНИНГ ҚИРОЛ АРТУР САРОЙИДАГИ ЯНГИ САРГУЗАШТЛАРИ» (11, 14, 17, 20.00); «КИНГ-КОНГ ТИРИК» (жуфт соатларда).
Нукус — «ЎЙНА, ЎЙНА» (11, 13.30, 16, 18.30, 20.45).
Ватан — «МАЙСАРАНИНГ ИШИ» (11, 13.30, 16, 18.30); «ПОЛКОВНИК РЕДЛЬ» (20.45).
Лисунов номли — «МУҲАББАТНИНГ БАҲОСИ ҚАНЧА?» (11, 13, 15, 17, 19, 21.00).
Восток — «МАЙСАРАНИНГ ИШИ» (16, 18.30, 21.00).
Тошкент Советининг 50 йиллиги — «ЗУМРАД ТОШ МОЖАРОСИ» (жуфт соатларда).

Тошкент шаҳар Октябрь районидаги 40-ўрта мактаб томонидан **Ғофурова Саида Ғаниевна** номига берилган 771253 номерли йўқолган

8-СИНФНИ ТУГАТГАНЛИГИ ТЎҒРИСИДАГИ ГУВОҲНОМА
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Тошкент шаҳар Октябрь районидаги 85-ўрта мактаб томонидан **Ғуломова Муқаддас Хабибуллаевна** номига берилган 983065 номерли йўқолган

ЎРТА МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ АТТЕСТАТ
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Тошкент давлат чет тиллар педагогика институти томонидан **Турдиев Ғанижон Пўлатович** номига берилган КВ 844879 номерли йўқолган

ДИПЛОМ
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Халқлар дўстлиги орденли Тошкент халқ хўжалик институти томонидан **Валиев Алишер Саидаминович** номига берилган ПВ 837873 номерли йўқолган

ДИПЛОМ
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»

(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ:
700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Телефонлар: қабулхона — 32-53-76; бўлимлар: партия турмуши ва совет қурилиши — 32-57-84; экономика ва шаҳар хўжалиги — 32-54-19; социал проблемалар — 32-53-10; хатлар ва оммавий ишлар — 33-29-70; жамоатчилик редакцияси — 33-99-42, 32-53-66, 32.54.15; «Ташкентская неделя» рекламалар иловаси — 32-56-84; эълонлар — 33-81-42.

Якшанбадан ташқари, ҳар куни чиқади. Тиражи — 126.670

Р—09770.

Ички саҳифаларга 20.30 да қўл қўйилган. (График бўйича 17.00 да қўл қўйилиши лозим) Б. 2147. [illegible] 4690. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10